1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կես տարվանը 6 րուբլի. և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թղթակցությունները ... են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առավոտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Ցուցադրությունն ընդունվում է ամեն լեզվով.
Ցուցադրությունների համար վճարում են ... տողին 20 կոպեկ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1912 Թ. ՀԱՄԱՐ

ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը 10 ր., 10 ամսվանը 9 ր., 9 ամսվանը 8 ր., 8 ամսվանը 7 ր., 7 և 6 ամսվանը 6 ր., 5 ամսվանը 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը 3 ր., 2 ամսվանը 2 ր., 1 ամսվանը 85 կ. և 15 կ. փոստի ծախս:
Անհրկիայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 րուբլի։ Արտասահմանի բաժանորդները 32 ֆրանկ։ Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները 120 ղրուշ։
Հասցէներ փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն, և միասին 40 կ. նամակադրոշմ:
Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով:
Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

„ԱՐՕՐ"

Գրական-գիտական-գեղարուեստական-հասարակական և խաղաղասիրական

ԱՄՍԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1912 Թ. ՀԱՄԱՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Ամսագիրը հրատարակվելու է ամեն ամսվայ վերջին և բաղկացած է լինելու առնուազն 8 տպագրական թերթից (Նաբօր) և աւելի՝ եթէ միջոցները ներեն:

Ռուսաստանի համար	Տարեկան բաժանորդագինն —	6 րուբլի։
	«Մշակի» տարեկան բաժանորդների համար	4 րուբլի։
Արտասահմանի համար	Եւրոպա — 20 ֆրանկ. «Մշակի» բաժ. համար	16 ֆր.
	Ամերիկա — 4 դոլլար. » » »	3 դոլ.
	Թիւրքիա — 6 րուբլի » » »	4 ր.
	Պարսկ. — 6 րուբլի » » »	4 ր.

Ամեն մի համարը առանձին արժէ 50 կոպ.:
Հասցէն. Тифлисъ, Сергіевская № 5. Редакція журнала „Арорь".
Tiflis, Rédaction de la Revue „Aror".
Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

„ԱՐՕՐ"

1910 և 1911 Թ. Թ.

Ցանկացողները կարող են ստանալ «Արօրի» նախորդ, այն է 1910 և 1911 Թ. Թ. բոլոր համարները, վճարելով իւրաքանչիւր տարվան 4 րուբլի. իսկ «Մշակի» կամ «Արօրի» 1911թ. բաժանորդները՝ 3 րուբլի։

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, յունվարի 17-ին
Տեղի կունենայ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿ. ԵՒ ՏՆԱՅՆԱԳՈՐԾ. ԸՆԿ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան դահլիճում։ Ժողովի պարապմունքները կը լինեն՝
1) Ա. Արանասեանի զեկուցումը իր կատարած ճանապարհորդութեան մասին։
2) Գ. Մուրադեանի ջրի զեկուցումը մատակարարութեան խնդրի մասին Թիֆլիսում, Հին-Նախիջևանում և Ջիւանշիրում։
3) Ընթացիկ գործեր։
Սկիզբն է ճիշդ ժամը 7½-ին։
Կարող են ներկայ լինել և կողմնակի անձեր։ (առ.) 8. 2—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Օրեկոյթների կարգը ձմեռային օբոնւրեան մէջ

Երեքշաբթի օրերը.—Հայոց ներկայացում։ Զինուորական երաժշտութիւն։ Սազանդար։ ՊԱՐԵՐ։
Չորեքշաբթի օրերը. — Սինեմատօգրաֆ։ Լօտօ։
Հինգշաբթի օրերը.—Ռուսաց ներկայացում կամ զինուորական երաժշտութիւն։ Լօտօ։
Շաբաթ օրերը.—Սազանդար։ Լօտօ։
Կիրակի օրերը.—Սինեմատօգրաֆ։ Զինուորական երաժշտութիւն։ Լօտօ։
Հիւրերը՝ ըստ յանձնարարութեան՝ մուտքի համար վճարում են. երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ և կիրակի օրերը—տղամարդիկ 1 ր., կանայք 50 կ., ուսանողները 25 կ.։ Չորեքշաբթի օրերը—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.։
Այն հիւրերը, որոնք ներկայացման տոմսակ ունեն վերցրած՝ կլուբ մտնելու համար վճարում են—տղամարդիկ 50 կ., կանայք և ուսանողները 25-ական կոպ.։
Ներկայացումների սկիզբը ժամը ճիշդ 8-ին երեկոյեան։
Սինեմատօգրաֆների սկիզբը ժամը 9-ին երեկոյեան։
(Ե.) առ. 994. 0—14

ԵՐԵՍՆԱՄԵԱԿ ԱՂԲԻՒՐԻ

Ջիջանելով դպրոցական աշակերտների միահամուռ թախանձանքին, այս 1912 թ.

„ԱՂԲԻՒՐԻ"

տարեկան բաժանորդագինը դպրոցական աշակերտների համար դարձեալ թողնում ենք ՄԷԿ ՌՈՒԲԼԻ.
2 ր. վճարող աշակերտները կը ստանան և Աղբիւրի Ակունքը ու Աղբիւրի յաւելուածները։
Աղբիւրի յունվարի ճոխ ու բազմաբովանդակ №-ը ուղարկվելու է նրանց, որոնք վերանորոգել են իրանց բաժանորդագրութիւնը։
Հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „АГБЮРЪ"
(Ե.Հ.Զ.) 26. 0—1

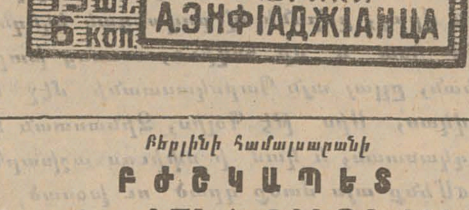

(Ե. Ե. Կ.) առ. 662. 100—87

Բեռլինի համալսարանի
ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

Ներքին հիւանդութիւններ՝
առանձնապէս կրծքի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի։
Սրսկումներ նաև տուբերկուլիններով։
Ընդունելութիւնը ամեն օր՝
առաւօտեան ժամը 9—11-ը և երեկոյեան ժամը 5—7-ը։
Католическая ул. д. № 10. Տելէֆոն № 792.
(Ա.Օ.) առ. 989. 100—76

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԸ

Այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 17-ին, Պետերբուրգում սկսվում է դաշնակցականների գործի դատաստանական քննութիւնը։

Որքան տրագութեամբ տեղի կունենայ այդ քննութիւնը և երբ նա կը վերջանայ, այդ առ այժմ ոչ ոք ճշգրտապէս ասել չէ կարող։

Դատաստանական այդ քննութեան մասին մենք կարող կը լինենք տալ տեղեկութիւն այնքան, որքան դա թոյլատրված կը լինի լրագիրներին, որովհետև, որքան մեզ յայտնի է, դատաստանական նիստերը լինելու են գոնփակ։

Դաշնակցականների գործը դատաստանական խոշոր գործերից մէկն է, որոնք տեղի են ունեցել Ռուսաստանում։ Դատի են ենթարկված բազմաթիւ անձեր, ժողովված են միաժամանակ նիւթեր, կանչված են զանազան տեղերից վկաներ։ Դատաստանական ատեանի առաջ դիզված են մի շարք տարիների վերաբերեալ բարդ հանգամանքների մասին հաղորդագրութիւններ, վկայաթղթեր, ցուցումներ, գրագրութիւններ։

Այն, ինչ որ հնարաւոր կը համարվի հաղորդելու մամուլի էջերում, կը տանք մեր ընթերցողներին։

Կարող ենք միևնոյն ժամանակ յայտնել, որ Հեռագրական Գործակալութիւնը իր կողմից միջոցներ է ձեռք առել, որ տայ կարելին չափ շատ նիւթ դաշնակցականների դատաստանական գործի մասին։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԳՈՐԾԸ

Սենատի առանձին ատեանը, որ պաշտօն ունի յունվարի 17-ին քննել Դաշնակցութիւն յեղափոխական կուսակցութեան գործը, որոշեց գործը քննել գոնփակ։ Սենատի նիստերը, որոնք կը տևեն մօտ 2 ամիս, տեղի կունենան Պետերբուրգի նահանգական դատարանի շինութեան մէջ։ Կը նախագահէ սենատոր Կրիվցօվ, որ փոխարինում է Լօպուխինի գործը քննող սենատոր Վարվարինին։

Մեղադրվում են 157 մարդ։ Կանչված են մի քանի հարիւր վկաներ։ Գործին մասնակցելու են՝ Պետերբուրգի, Մոսկվայի և գաւառական 100 փաստաբաններ։ Մեղադրելու են Նովօչերկասկի դատաստանական պալատի դատախազի օգնականներ Սերգէևը և Ակսակօվը։

Արդէն դատարանի դահլիճի մէջ կարեւոր պատրաստութիւնները տեսնված են։ Իր թւով այս գործը հաւանօրէն չի զիջի բանւորական պատգամաւորների պատմական գործին։ («Р. Сл.»)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

«Русское Слово» թերթում կարդում ենք հետևեալը.

Յունվարի 17-ին սենատի առանձին ատեանը կը սկսէ քննել հայկական յեղափոխական «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան խոշոր քաղաքական գործը։ Իբրև մեղադրեալներ դատի են կանչվել 157 մարդ Հիւսիսային Կովկասի և Անդրկովկասի զանազան քաղաքներից. բոլոր այդ մարդիկ վերջերս բերվեցին Պետերբուրգ։

Այս գործը ծնունդ առաւ 1909 թւին և անցաւ Նովօչերկասկի դատաստ. պալատի նախկին դատախազ—ներկայումս ներքին գործերի մինիստրի օգնական և ոստիկանութեան կառավարիչ—ի. ստ. խ. Ի. Մ. Զօլօտարէվի ձեռքով։

Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնը հիմնեցին քսան տարի առաջ կովկասեան մի խումբ հայեր ժողովրդական ուսուցիչ Քրիստափոր Տէր-Միքայէլեանի գլխաւորութեամբ։ Իր գործունէութեան գլխաւոր նպատակ կուսակցութիւնը առաջադրեց հայերի ազատութիւնը թիւրքական բռնակալութիւնից և բացասաբար էր վերաբերվում Կովկասում յեղափոխական գաղափարներ տարածելուն։ Հէնց այդ լօզունգով էլ կատարվում էր կուսակցութեան ույժերի կազմակերպութիւնը. ձեռք էին բերվում նիւթական միջոցներ, Թիւրքահայաստան էին ուղարկվում ռազմի խմբեր (այսպէս կոչված զինուորներ) և հայթայթվում էին զէնք ու ռազմամթերք, որոնք պատրաստվում էին Կովկասում՝ կուսակցութեան պայթուցիկ նիւթերի լաբօրատօրիաներում։

Կարճ ժամանակամիջոցում Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնը իր կօմիտէտների խիտ ցանցով պատեց հայ գաւառը, մտաւ ամենախուլ գիւղերը և ամբողջովին տիրապետեց ազգաբնակութեան, որ սկսեց նայել Դաշնակցութեան վրա իբրև հայ ժողովրդի ներկայացուցչի վրա։

Կուսակցութեան բացառիկ գործունէութիւնը Թիւրքաց կառավարութեան դէմ մղած կռւում շարունակվեց մինչև 1903 թիւը։ 1903 թ. յունիսի 12-ի օրէնքը, վերաբերեալ հայ եկեղեցական գոյքերը յարքունիս գրաւելուն, յուզմունք առաջացրեց կուսակցութեան շարքերում։ Կազմակերպվեցին զինված ընդդիմադրութիւններ և լուրջ դժուարութիւն ցոյց տրվեց իշխանութիւններին չիշեալ կալուածքները ընդունելու ժամանակ։

Այդ ժամանակից Դաշնակցութիւնը սկսում է մասնակցել ռուսաց կառավարութեան դէմ ուղղված կռւի մէջ։ Կուսակցութեան կենտրոնական օրգան «Դրօշակում», որ հրատարակվում է Ժընէվում հայերէն ու ֆրանսերէն, տպվեցին մի շարք տենդենցիոզ կոչեր յանուն եւրոպական հասարակական կարծիքի հայերի վրա գործադրվող բռնութիւնների առիթով։ Կովկասի հայ ազգաբնակութեան մէջ անհագին քանակութեամբ տարածվում են թռուցիկներ՝ կառավարութեան դէմ կռւելու յորդորանքով, և առաջ է գալիս «Կովկասեան պատասխանատու մարմին»՝ այդ կռիւը ղեկավարելու համար։

1904 թ. մարտ ամսին կայացած կուսակցութեան համաժողովը վճիռ ընդունեց այն մասին, թէ «բանւորական խմբերը գործարանների ու ֆաբրիկաների սահմաններում մասնակցում են բոլոր բանւորական շարժումներին ու յուզմունքներին» և առաջարկվեց կօմիտէտներին «ձգտել հաստատելու համերաշխութիւն միւս յեղափոխական կուսակցութիւնների հետ, որոնք կռւում են Կովկասում կառավարութեան դէմ», ըստ որում նրանց թւում յատկապէս մատնանշվում է ռուսական սօցիալիստ-յեղափոխական կուսակցութեան վրա, որ ոգով, տերրօրիստական աշխարհահայեցողութեամբ ու տակտիկայով աւելի մօտ է Դաշնակցութեան։ Միևնոյն համագումարին բանաձև ընդունվեց «ոտից մինչև գլուխ վերաշինելու այժմեան ռուսական պետութիւնը դեմօկրատիկ-հանրապետական հիմունքներով, ընդհանուր, ուղղակի, հաւասար ու գաղտնի ձայնատուութեան հիման վրա և Կովկասի—իբրև Ռուսաստանի հետ աւտօնօմ, ֆեդէրատիվ կապված մի մասի—համար գումարելով հիմնադիր ժողով՝ այդ երկրի բովանդակ ներքին կազմը վերափոխելու համար»։

Կովկասեան իշխանութիւնները սկսում են կռիւ մղել Դաշնակցութիւն կուսակցութեան դէմ, ձերբակալելով նրա անդամներին։ Սակայն Դաշնակցութեան կռիւը, դաշնակցութեան, որ կարողացել էր խոր արմատներ ձգել հայ ազգաբնակութեան լայն խաւերի մէջ—դժուար երևաց։ Համաձայն գործակալական տեղեկութիւնների, կառավարութիւնը երևան հանեց, որ կուսակցութիւնը իր իշխանութեան տակ ունի մեծ քանակութեամբ՝ զէնքի մէջ լաւ վարժված մարդիկ. կուսակցութեան մէջ տիրում էր օրինակելի կարգապահութիւն, համաչափօրէն ու սիստեմատիկ կերպով աւանդվում էր զինուորական արհեստն ու վարժութիւնը։ Պահնորդական բաժանմունքը Դաշնակցութիւն կուսակցութեան անդամներին էր վերագրում մի շարք տէրրօրիստական ակտեր Կովկասում. Կարսի սահմանապահ զօրախմբի հրամանատար գնդապետ Բըկօվի և Գանձակի փոխ-նահանգապետ Անդրէևի սպանութիւնը. վերջինիս նրա համար, որ կալուածքները գրաւելու ժամանակ Գանձակում խիստ միջոցներով ճնշում էր հայկական անկարգութիւնները. պրիստաւ Աբրամօվիչի կեանքի դէմ կատարված մահափորձը, պաշտօնեայ Ցակօբեանի սպանութիւնը և այլն։

1905 թ. փետրվարին Բագւում տեղի ունեցած հայ-թուրքական ընդհարումները ստիպեցին Դաշնակցութեանը միանգամայն կազմակերպված յամառ դիմադրութիւն ցոյց տալ զէնքը ձեռին, թուրքերի դէմ։ Երբ կոտորածը վերջացաւ, Դաշնակցութիւնը բացարձակօրէն սկսեց մեղադրել կառավարութեանը Բագւի անկարգութիւնները կազմակերպելու մէջ։ Շուտով Բագւու քաղաքի կենտրոնական հրապարակի վրա ռումբով սպանեցին Բագւի նահանգապետ իշխան Նակաշիձէին, որին կուսակցութիւնը մեղադրեց հայ-թուրքական կոտորածը առաջ բերելում, նաև Բագւի ոստիկանապետի օգնական Ժգէնտիին, և կատարվեցին մի շարք մահափորձեր Բագւի ոստիկանութեան պաշտօնեաների կեանքի դէմ։ Բոլոր այդ տէրրօրիստական ակտերը վերագրվեցին Դաշնակցութեանը։

1905 թւի վերջին Դաշնակցութիւնը կենդանի մասնակցութիւն ունեցաւ Կովկասում համա-յեղափոխական շարժումների մէջ։

Վերջին տարիները կուսակցութիւնը, ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, սկսեց կորցնել իր նշանակութիւնը։ Պաշտօնական աղբիւրները այդ երևոյթը բացատրում էին նրանով, որ ժամանակի ընթացքում անհետացան այն մի քանի պատճառները, որոնք կողմնակի կերպով ստեղծեցին առանձին աջողութիւն կուսակցութեան պրօպագանդային։ Հայերի դրութիւնը Թիւրքիայում, այնտեղի քաղաքական կազմի փոփոխութեան հետ, փոքր ինչ փոխվեց դէպի լաւը։ Կովկասում եկեղեցական կալուածքները վերադարձվեցին հայերին, հայ-թուրքական ընդհարումը նոյնպէս վերացվեց։ Հայ ազգաբնակութեան մէջ ոգևորութեան թուլացման հետ միասին թուլացաւ և դրամական միջոցների հոսանքը, որ ստանում էր կուսակցութիւնը իբրև հայկական շահերի համազգային ներկայացուցիչ։

Կովկասեան կառավարական իշխանութիւնները սկսեցին որոնել Դաշնակցութիւն կուսակցութեանը պատկանող բոլոր անձանց։

Այդ որոնումների հետևանք իսկ հանդիսացաւ ներկայ հսկայական գործը։ Դատական-վարչական իշխանութիւնները, սակայն, չը ցանկացան, որպէսզի այդ գործը քննվի դռնբաց։

Յունվարի 10-ից Պետերբուրգի նահանգական դատարանի շինութիւնը, որի մէջ և տեղի են ունենալու սենատի նիստերը, գտնվում է սաստ արտակարգ պահնորդական վիճակում։ Այն դահլիճը, որի մէջ գտնվում են գործին վերաբերեալ փաստաթղթերը, մանրազնին կերպով պահպանվում է ժանդարմական պահակախմբով։ Իսկ դատարանի բակում հսկում է մի ամբողջ պահակախումբ։

Ենթադրվում է, որ ի նկատի ունենալով մեղադրվողների մեծ թիւը, վերջիններս կը ստորաբաժանվեն մի քանի խմբերի, որոնցից իւրաքանչիւրը կը դատվի առանձին, որ չէ եղել նոյնիսկ բանւորական պատգամաւորների դատավարութեան ժամանակ և առհասարակ չէ պատահել Պետերբուրգի դատարանի քրէական գործերում։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՒՐԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
15 և 16 յունվարի

Պետերբուրգ.—Անգլիացի հիւրերը այցելեցին Քրիստոսի Յարութեան տաճարը, Կայսերական Ցան դամբարանը, Պետրոս Մեծի տնակը, Գիտութեանց ճեմարանը, կենդանաբանական ու ազգագրական թանգարանները։

Ժամը 1-ին հիւրերը դիտեցին Նոբէլի ժողովրդական տունը և նախաճաշեցին Նոբէլի մօտ՝ «Եւրոպական հիւրանոցում»։ Նոբէլեան տան դահլիճներում ժողովվեցին պատուիրակութեան անդամները, անգլիական դեսպանը, առևտրի մինիստրը, զինուորական մինիստրի օգնականը, ծովային և ֆինանսների մինիստրների օգնականները։ Նախաճաշի ժամանակ Նոբէլը ճառ արտասանեց, որի վերջում շնորհակալութիւն յայտնեց, որ առիթ եղաւ խօսելու Ռուսաստանի և Անգլիայի վաղեմի կապերը ամրապնդելու մասին, և բաժակ առաջարկեց Կայսրի և անգլիական թագաւորի կենացը, որ ընդունվեց աղմկալի ծափահարութեամբ և «ուրա» աղաղակներով։ Նոբէլից յետոյ խօսեցին լորդ Ուերդէլ, որ շնորհակալութիւն յայտնեց հիւրասէր տնատիրոջը սրտագին ընդունելութեան համար, և Տիմիրեազեվ, որ բաժակ առաջարկեց անգլիացի կանանց համար։ Երկրորդ ճառի մէջ Նոբէլը ի միջի այլոց ընդգծեց Կովկասի նաւթային արդիւնաբերութեան պատմութիւնը։

Կէսօրվայ ժամը 4-ին հիւրերն եկան համառուսական ազգային ակումբը, ուր դիմաւորեց իշխան Գոլիցինը, որ դիմեց նրանց ճառով ու խնդրեց ընդունել ուղերձ։ Պատուիրակութեան կողմից պատասխանեց Ուերդէլը, որ ասաց, թէ պատուիրակութիւնը բաղկացած է զանազան քաղաքական հոսանքների ներկայացուցիչներից, սակայն եկել է մի ընդհանուր մտքով, թէ նա գործ ունի ոչ թէ առանձին կուսակցութիւնների հետ, այլ ռուս ժողովրդի հետ, ուստի ողջունում է ազգային

ակումբը և ազգային միացման նրա խնդիրները։ Հիւրերին ցոյց տրվեց ջերմ ընդունելութիւն։ Կոմս Բոբրինսկին իր բաժակն առաջարկեց Անգլիայի կենացը, որ ընդունվեց միասիրտ ուրայով։ Արտէլը բաժակ առաջարկեց Ռուսաստանի կենացը և ազգային ակումբի համար։

Սինոդում հիւրերին դիմաւորեցին Մոսկվայի և Կիէվի միտրոպոլիտները, ուղղափառ եկեղեցու բարձր ներկայացուցիչները, օբէր-պրօկուրօրը։

Ի պատիւ անգլիական հիւրերի՝ քաղաքային դումայի շինութեան մէջ տրված ճաշկերոյթին Գլազունովը ճառեց, որի մէջ մատնանշեց, թէ անգլիացիների առաջին այցի ժամանակից—Իօան Գրօզնիի ժամանակից—Անգլիայի և Ռուսաստանի յարաբերութիւնները երբէք այնպէս սրտագին չեն եղել, ինչպէս այժմ է։ Բարեբաղդաբար, մեզ բաժանում էր ոչ թէ շահերի ներհակութիւնը, այլ կարծիքների տարբերութիւնը։ Պետերբուրգի հասարակական ինքնավարութիւնը յանձին այսօրվայ հիւրերի մեծարում է ոչ միայն Ռուսաստանի բարեկամներին, այլ և մի երկրի ներկայացուցիչների, որ ընդունակ է եղել լայնօրէն ու հետևողական կերպով զարգացնել մեզ համար թանկագին ինքնավարութեան սկզբունքները։ Գլազունովը չէ կասկածում, որ Անգլիայի հետ աւելի սերտ շփումը ինքնավարութեան խնդրում Ռուսաստանին կը տայ մեծ օգուտ, և վերջը խնդրեց հաղորդել ողջոյն Լօնդօնին և նրա հասարակական ինքնավարութեանը։ Պետերբուրգի նահանգական զէմստվօյի վարչութեան նախագահը ողջունեց հիւրերին Պետերբուրգի զէմստվօյի կողմից։

Գլազունովի ճառը ընդունվեց ծափահարութեամբ։ Երիցս կրկնվեցին ռուսական և անգլիական ազգային օրհներգները։ Գլազունովին պատասխանեց լօրդ Ուէրդէլը, որ ասաց, թէ անգլիացիները մեծ հետաքրքրութեամբ են հետևում Ռուսաստանում ինքնավարութեան օգտին կատարվող շարժմանը։ Զէմստվային վարչութեան նախագահին պատասխանեց Մեկէնզի-Ուօլլէսը, որ ասաց, թէ վերջին 40 տարվայ ընթացքում ռուսները անգլիացիներից առաջ են անցել։ Ուէրդէլի և Ուօլլէսի ճառերը ընդունվեցին բուռն ծափահարութեամբ։ Ապա բաժակներ առաջարկեցին գեն.-ադ. Դուրնօվօն՝ ռուսական (?) նաւատորմի բարգաւաճման կենացը, գեներալ Մուրրէյ՝ ռուսական զօրքի համար։ Ճաշը վերջացաւ ժամը 12-ի մօտերը։

—

Պետերբուրգ.—Ի պատիւ անգլիացի հիւրերի տրվեց մի քանի նախաճաշ։ Առանձնապէս բազմամարդ էր միջպարլամենտական ռուսական խմբակի կազմածը։ Առաջին բաժակները եղան Կայսրի և անգլիական Թագաւորի առողջութեան համար Պետական Դումայի Նախագահի կողմից։ Յետոյ ճառեր խօսեցին խմբակի նախագահ Եֆրեմօվը, Մաքսիմ Կօվալէվսկին, Միլիւկօվը, Մակսուդօվը։ Նրանց պատասխանեցին լօրդ Ուէրդէլը, Մատտէր և Սպայսէր։

Այնուհետև մի ճաշի ժամանակ ճառեր արտասանեցին Րօդզեանկօ, Ուէրդէլ, Բալաշօվ, դեսպան Բիւկենէն, գեներալ Բէրբէրգ, գեներալ Բէտրին, Դուրնօվօ, Շիպլօվսկի, Սէսսիլ, Բիրիլեվ, Մակսիմ Կօվալեվսկի, Միլիւկօվ։

Ժամը 4-ին, անգլիացի հիւրերին ընդունեց Թագուհի Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնան Անիչկեան պալատում։ Դեսպան Բիւկենէնը Կայսրուհուն ներկայացրեց պատուիրակութեան անդամներին։ Կայսրուհին անցաւ բոլորի առաջից արժանացնելով զրոյցի։ Ունկնդրութիւնը տևեց մի ժամ։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
15 և 16 յունվարի

Պետերբուրգ.—Գերմանական կայսրի ծննդեան օրը աւետարանական-լութերական եկեղեցում կայացաւ հանդիսաւոր պատարագ, որին ներկայ էին գերմանական, աւստրո-ունգարական և իտալական դեսպանները, դեսպանատան պաշտօնեաները, արտաքին գործերի մինիստրը։

Ցարսկոէ Սէլօյում գերմանական կայսրի ծննդեան օրվայ առիթով տեղի ունեցաւ նախաճաշ, որին ներկայ էին Կայսրը, Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնան, Մեծ Իշխանուհիներ Օլգա և Տատիանա Նիկօլայեվնաները, Մեծ Իշխան Միխայիլ Ալէքսանդրօվիչը։ Նաև հրաւիրված էին կոմս Պուրտալէսը կնոջ հետ, գերմանական դեսպանատան պաշտօնեաները, Պալատի և արտաքին գործերի մինիստրները։ Նախաճաշի ժամանակ Կայսրը խմեց գերմանական կայսրի առողջութեան կենացը։

—

Բեռլին.—Կայսրը իր ծննդեան օրվայ առիթով սահմանեց 50,000-ի մրցանակ՝ գերմանական լաւագոյն աէրօպլանի համար և հիմնեց պրուսական նոր «Ծառայութեան շքանշան»։

—

Վիեննա.—Լրագիրների ասելով, Էրենտալը իրապէս թողել է իր պարտականութիւնները, թէև պաշտօնապէս հրաժարական չէ տուել։

Էրենտալի հրաժարականի առիթով «Տեղեկատու Բիւրօն» լիազօրված է հաղորդելու, որ Էրենտալը դեռ Զէմերինգից վերադառնալուց յետոյ խնդրեց կայսրին՝ ի նկատի ունենալով իր տկար դրութիւնը՝ ազատել իրան իր պարտականութիւններից, բայց կայսրը հնարաւոր չը գտաւ համաձայնել, բացատրելով որ մինիստրի առողջութիւնը երկար հանգստի մէջ կամրանայ և մինիստրը կը մնայ պաշտօնում։

—

Մալտա.—Անգլիական թագաւորական զոյգը մեկնեց։

—

Վիեննա. — «Նէյէ-Ֆրէյէ-Պրէսէն» հերքում է Լօնդօնի այն տեղեկութիւնը, թէ գերմանական պատերազմական նաւերը կանգնատեղի ունենալու են Տրիէստում։

—

Զագրէբ.—Թագաւորական հրովարտակով արձակվեց դեռ ևս չը գումարված խորվատական սէյմը։

—

Զագրէբ.—Սէյմի արձակումը առաջ բերեց ապշանք։ Սպասում էին, որ նոր բանը կը վերսկսէ բանակցութիւնները քաղաքական գործիչների հետ։ Բոլոր օպպօզիցիօն լրագիրները գրաւված են։ Օպպօզիցիայի պատգամաւոր Րադիկը ձերբակալվեց։ Սպասվում են նոր հալածանքներ կուսակցութիւնների դէմ։

Սէյմի ընտրութիւնները փետրվարին են։

—

Բերլին.—Աւստրիական դեսպանատանը արքիդուքս Ֆրանց-Ֆերդինանդի նախաձեռնութեամբ տրվեց թէյ, որին հրաւիրված էին Բէտման-Գօլվէգը և Կիդերլէն-Վէխտերը։ Արքիդուքսը երկար խօսեց երկու պետական գործիչների հետ։

—

Աթէնք.—Աթէնքի գործակալութիւնը տեղեկացնում է, որ սուլթանը Քեամիլ փաշայից ստացել է մի գեկուցագիր, որի մէջ նա խորհուրդ է տալիս փակել «Մ. և Ա.» կօմիտէտը, համարելով այդ միջոցը փրկարար՝ Թիւրքիայի անկման դէմ։

—

Րիօ-դէ-Ժանէյրօ.—Բախիայում լիակատար անիշխանութիւն է։ Փաւառում չը կան իշխանութիւններ. քաղաքը գտնվում է զինւորների ու խուժանի իշխանութեան ձեռքում։

—

(Լրագիրներից)

«Times» թերթը 1911 թ. տարեկան տեսութեան նուիրված մի յօդուածով արտայայտում է ամենավատատես կարծիքներ ժամանակակից դիպլօմատիական դրութեան նկատմամբ։

«Նոր-Տարվայ արշալոյսին,—ասում է լրագիրը,—կախվել են ծանր ամպեր։ Կարելի է հաւատալ, որ նրանք կը ցրվեն առանց ընդհարման, ինչպէս ցրվեցին մօտ անցեալում, այն րօպէին, երբ նրանք աւելի վտանգաւոր էին համարվում։

«Սակայն նրանք, որոնք հետևել են Անգլիայի և արտասահմանի անցեալ տարվայ անցքերին, չեն կարող առանց երարանցման նայել ապագային։ Ուղիղ է, տիեզերքում, չը թեւլով Տրիպօլիսի պատերազմը, խաղաղութիւն է տիրում, պետութիւնների միջև գոյութիւն չունի վէճ, որը պատերազմի յանգեցնէր։ Սա, յամենայն դէպս յոյս է ներշնչում։ Այնու ամենայնիւ բոլոր ազգերը զգում են, որ այսպիսի խաղաղութիւնը անկայուն և անյուսալի է։ Կառավարութիւնների յարաբերութիւնները զսպված են, բայց ապարդիւն կը լինի ապացուցել, որ բոլոր նրանք իրանց հարևանների հետ կապված են ամուր և անկեղծ բարեկամական կապերով։ Անցեալ ամառ մենք նախազգուշացվեցինք այն առիթով, թէ որչափ անհաւասարակշիռ է խաղաղութիւնը, և համոզվեցինք, որ նա կարող է խախտվել բոլորովին անսպասելի կերպով և ամենաաննշան պատճառից»։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
15 և 16 յունվարի

Մուկդէն.—Ազգաբնակութիւնը յուզված է յեղափոխական ընկերութեան նախագահի քաղաքական սպանութիւնից։

Անյայտացած զօրքերին ռոճիկ տալով գանձապահը, յափշտակելով 34,000 լան արքունի դրամ։

—

Պէկին.—Գիշերս երբ գեն. Լեանքին տուն էր վերադառնում, նրա վրա ռումբ նետվեց։ Լեանքին վիրաւորվեց ոտից։ Սպանվեցին ռմբաձիգը և գեներալի սպասաւորը։ Յանցագործի ով լինելը պարզված չէ։

Տեանցզինի զօրամասի հրամանատար գեներալ Կանխուանչժիի վրա՝ նոյնպէս ռումբ նետվեց։ Վիրաւորվեցին մի քանի մարդ։ Գեներալը անվնաս է։ Յանցաւորը ձերբակալվեց։

Իւանշիկայի գեկուցումը մարկիզի կոչումից հրաժարվելու մասին՝ թողնվեց անհետևանք։ Հրամայվեց ընդունել այդ պարգևը, որին միանգամայն արժանի է։

—

Կուլջա.—Յեղափոխականների զօրքերը գրաւեցին Ցզինխէն։ Ազգաբնակութիւնը պարզել է սպիտակ դրօշակներ։ Ուրումցիից մօտենում են կառավարական զօրքերը։

Հին Սարգունում վառօդի պահեստի պայթումից յետոյ գտնվեցին 150 մարդ սպանված։

—

Չիֆու.—Դալնիից եկան 400 յեղափոխական։

Նիօ-խայչվօու և Վէյխայվէյ քաղաքները միացան յեղափոխականներին.

—

Տօկիօ.—Չինական հանրապետութիւնը ճանաչելու հարցում նացիօնալիստներին միացան կենտրօնը և անկախները։

Ամոյում չինական դեսպանութիւնը հրաժարական տուեց և մեկնում է Եապօնիայից։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
15 և 16 յունվարի

Թաւրիզ.—Անջումանի վերջին նախագահը մեկնեց Ղում, ստանալով Շուջայ-ուդ-Դօվլէից 1000 թուման։

Կախաղան բարձրացրին ռուս զօրքերի վրա յարձակումներին մասնակցած վեց ֆէդայիների։

Դիլմանում կալանաւորվել է փախստական աքսորական Լեբէդևը։ որ Թաւրիզի արիւնալի դէպքերի ժամանակ ծառայում էր ներկայումս Ուրմիայի շրջանում թաղնվող Ամիր-Հիշմէտի մօտ, որը և կազմակերպել էր յարձակումները։

Թաւրիզում գտնվող ռուսաց զօրամասերի հրամանատարը առանձին հրամանագրով առաջարկում է պարսիկ և հայ ազգաբնակութեանը՝ երկու շաբաթվայ ընթացքում յանձնել իրանց մօտ եղած զէնքերը ռուսներին. հակառակ դէպքում կենթարկվեն խիստ պատժի։

—

Թէհրան.—Կառավարական դրամարկղը բոլորովին դատարկ է։ Բախտիարները և սարբազները փող են պահանջում։ Կաբինէտի դրութիւնը դժուարին է։ Թէհրանում բոլորովին հանգիստ է։

—

Ուրմիա—Սայդ-ուլ-Մէմալիքը փախաւ Ջեբերքէնդի, ապաստանեց թիւրք կապիտանի մօտ և այնտեղից Ուրմիայի նահանգապետին սպառնական նամակ գրեց։ Թիւրքաց հիւպատոսը յայտնեց Պետ. Հեռ. Գործակալութեան թղթակցին, որ եթէ Սայդ-ուլ-Մէմալիքը կամենայ Թիւրքիա փախչել, թիւրք իշխանութիւնները սահմանագլխում կարող են նրան թողնել զէնքը յանձնելուց յետոյ. իսկ եթէ նա ցանկանայ մնալ պարսկական հողի վրա, այն դէպքում թիւրքերը նրան կը հովանաւորեն։

ԹԻՒՐՔ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
15 և 16 յունվարի

Պարիզ.—Հավասին հեռագրում են Թունիսից, որ իտալացիները գրաւեցին «Տավինիանօ» պօստատար շոգենաւը։

Իտալացիները Պերիմի մօտերը «Բերգէնց» նաւից իջեցրել են 14 մարդու, կասկածելով թէ նրանք թիւրք զինւորներ են։

«Վոլտուրնօ» նաւի կապիտանին հրամայվեց Կալիարում վերցնել այն 29 թիւրքերին, որոնք առ իջան «Մանիւբայից», և դարձեալ Ֆրանսիա բերել։

Հավասը հաղորդում է, որ մինիստրների խորհուրդը բաւարար մնաց Ստեֆանիի հրատարակած հաղորդագրութիւնից։

—

Կ. Պօլիս.—Բ. Դուռը պաշտօնական հաղորդագրութիւն ստացաւ Կարմիր ծովի գրաւման մասին։

Իշտիբի շրջակայքում գտել են 15 ռումբ։

Զինւորական դատարանը մահվան դատապարտեց 8 մարդու։

—

Հռոմ.—Ստեֆանին հաղորդում է, որ «Կարտագօ» և «Մանիւբա» նաւերի հետ պատահած միջադէպի բոլոր սկզբունքային հարցերը կը ներկայացվեն Հաագայի կոնֆերէնցիայի քննութեանը։

—

Պարիզ.—Պուանկարէն Հռոմից կանչեց Ֆրանսիական հաւատարմատարին, որպէսզի տեղեկանայ թիւրք ճանապարհորդներին Կալիարում ափ իջեցնելու մանրամասնութիւնները։

—

Թունիս.—Հիւպատոսի տան առաջ 1000 մարդ «կեցցէ Ֆրանսիան» աղաղակներով ցոյց սարքեցին։ Պատգամաւորները հիւպատոսի ներկայացուցչին հաղորդեցին, որ ֆրանսիական գաղութը առաջարկում է ֆրանսիական կառավարութեանը վերջ դնել իտալացիների ոտնձգութիւններին, որ սպառնում է Ֆրանսիայի շահերին Հիւսիսային Աֆրիկայում։

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐԷՆ

Էջմիածին եւ Սիս

Կ. Պօլիս, 30 դեկտեմբեր

«Մշակի» ընթերցողներէն անոնք, որ հետևած է Մի-նայի յօդուածներուն, արդէն լիակատար գաղափար մը ունին Մայր-Աթոռի և Կիլիկիոյ կաթողիկոսական աթոռներու յարաբերութեան խնդրոյն վրայ, որ բաւական հին վէրք մըն է, որ, Խրիմեան կաթողիկոսի լայն աշխարհահայեցողութեան շնորհիւ, Գէորգ Դ.-ի և իր արքանեակներու ձեռքով պեղուած խրամը գոցուած ըլլալ կը կարծուէր։

Վերջերս կաթողիկոսական տեղակալ Գէորգ արքեպ. Սուրէնեանցի բանած ընթացքը Մուշեղ եպ.-ի Ամերիկայի առաջնորդ և ապա առժամեայ առաջնորդական տեղապահ անուանման խնդրոյն մէջ՝ ձեզի կը վերադարձնէր Գէորգ Դ.-ի աններողութեան օրերուն, որոնց դառն յիշատակներն իսկ ժառանգ պիտի ուզէինք մենք, մտածելով թէ մինչեւ հայ եկեղեցւոյն նոյնաստիճան պաշտօնէից մէջ աթոռական խտիր դնելը անպատուաբեր նախանձախնդրութիւն մըն էր։ Մանաւանդ այդ նախանձախնդրութեան երկսայրի սուրը երբ կը գտնուին մարդիկ, որոնք գործածել կուզէին նաև ընդդէմ Մուշեղ եպ.-ի պարագային մէջ գտնուող եկեղեցականի մը, որուն հալածեալ վիճակը անգամ մըն ալ դառնացնելու կը նկրտին, բնական է թէ լաւ գաղափար մը չէ, որ կը ներշնչեն։

Այս ծիծաղելի խնդիրին ժամը հասած է, որ վերջ դրուի, երկու կողմէն ալ փոխադարձ հասկցողութեան մը գալով։ Պէտք է ի պատիւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսին յայտնել, թէ անիկա քրիստոնէական սիրոյ լաւագոյն ըմբռնումներովը օժտուած եկեղեցական մը ըլլալով՝ տրամադիր էր հասկցողութեան մը գալու և վերջացնելու այս խնդիրը, սակայն դժբաղդաբար իր լաւագոյն մտադրութիւններն Էջմիածնայ կողմէն չքաջալերուեցան։

Ասոր համար Սահակ կաթողիկոս սկզբունքի խնդիր ըրաւ և չմասնակցեցաւ վերջին երկու կաթողիկոսական ընտրութեանց, հակառակ անոր՝ որ ինքն յայտնեց, թէ նոյն իսկ պիտի ուզէր անձամբ մասնակցիլ այդ ընտրութեան՝ նոր իմն Աղուանից կաթողիկոս։ Գրիգոր Մուսաբէգեանէն մինչև հիմա՝ Սսոյ կաթողիկոսներուն մէջ չէ գտնուած ուրիշ կաթողիկոս մըն ալ, որ Սահակ կաթողիկոսի չափ լաւ կերպով ըմբռնած ըլլայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան նշանակութիւնը և անոր հանգամանքները։ Իր նախորդներէն շատեր ոչ թէ միայն Էջմիածնայ գերագահութիւնը չեն ճանչցած, այլ Կիլիկիոյ աթոռին ընդհանրականութեան ջատագով հանդիսացած են և յոխորտ դիրք մը բռնելու յանդգնած են Մայր-Աթոռի հանդէպ։

Սահակ կաթողիկոս այդ տեսակ յաւակնութիւններ չունի, և ոչ ալ Մայր Աթոռի նախապատուութեան նախանձորդ մըն է։ Ընդհակառակը անիկա ջերմապէս փափագող է պահպանելու արդի ազգովին ընդունուած կարգը, միայն եկեղեցւոյ նուիրապետութեան մէջ իր դիրքը և իրմէն ձեռնադրուած եկեղեցականաց դիրքը որոշելու պայմանով։

Մայր Աթոռի իսկական նշանակութիւնը գիտնալուն գլխաւոր փաստն է հետևեալ հատուածը իր այն քարոզին, որ խօսած է դեկտ. 11-ի կիրակի օրը Ադանայի եկեղեցւոյն մէջ։

«Էջմիածնայ հայրապետի ընտրութեան օրն է այսօր։ Որչափ որ Էջմիածին և Պօլիս անցեալին մէջ ջանացած ըլլան և ներկայիս մէջ ալ երբեմն փորձեն խորթ նկատել Կիլիկիան ու աշխարհին հարուածներով խզել զմեզ իրենց կապող յօդերը, մենք սակայն կը մնանք միևնոյն սկզբունքին վրայ, ըմբռնելով բովանդակ եկեղեցին «մի հօտ և մի հովիւ», առանց խտրութեան, ըլլայ այն Պարսկաստանի մէջ կամ Կովկաս, Սիս թէ Պօլիս, Չինաստան կամ Հնդկաստան, և կամ ի սփիւռս աշխարհի։

«Մենք այս մօտք դրած ու խօսած ենք մեր պաշտօնավարութեան սկիզբէն մինչև այսօր և պիտի մնանք միևնոյն սկզբանց վրայ հաստատ, անոնք ինչպէս ալ վարուին մեզ հանդէպ։ Ուստի, սիրելի ժողովուրդ, տառապեալ կիլիկեցի զաւակներդ հայ առաքելական եկեղեցւոյ, այս վայրկեանիս կը յորդորեմ զձեզ և կը հրաւիրեմ մաղթել բազկատարած՝ Աստուծոյ սեղանին և ս. անմահ պատարագին առջև, եղբայրական սիրով և սրտով ի Տեառնէ, որպէսզի առաջնորդէ արժանաւոր հովուապետի մը ընտրութեան, վասնզի կովկասահայ եղբայրներն ալ ձեզի չափ պէտք ունին եկեղեցական, վարչական և կրթական զօրաւոր և արթուն գործողի մը։ Կը մաղթեմ, որ Տէրը հայոց եկեղեցին ընդհ. աշխարհի վրայ պահէ մի և անսասան, իր համայն ժողովուրդով»։

Այս զգացումներով տոգորուած Կիլիկիոյ կաթողիկոսին հանդէպ Էջմիածնայ աթոռին աններող ու չարամիտ վերաբերումը դատապարտելի է։

Սահակ կաթողիկոս անհամեմատ բարձրութիւն մը ցոյց տուաւ, Մուշեղ եպիսկոպոսի խնդրոյն մէջն ալ միջնորդելով Էջմիածնայ տեղակալին և Կ. Պօլսոյ տեղապահին առջև, որոնք սակայն Գէորգ Դ.-ի դատապարտելի ուղղութեամբ դաստիարակուած՝ առ ոչինչ համարեցին իր միջնորդութիւնը։

Սահակ կաթողիկոս՝ իրապէս շնորհազարդ վեհանձնութեամբ մը փոխանակ պայքար բանալու, քէն ու ատելութիւն տածելու և ազգին մէջ երկպառակութիւն առաջ բերելու՝ միշտ իր կողմէն ցոյց տուաւ ներողամտութիւն, վեհանձնութիւն։

Ամերիկա հաստատուած կիլիկեան թեմականներու անջատ եկեղեցական կազմակերպութիւն մը ունենալու գաղափարը, որ հանրագրութեամբ մը յայտնած էին Կիլիկիոյ կաթողիկոսին (խնդրագրին պատճէնը հրատարակուած էր «Մշակի» մէջ), քաջալերութիւն չգտաւ Սահակ կաթողիկոսէն, որ հրանալի յորդորականով մը «սխալ և կործանարար յղացում» կոչակէ այդ գաղափարը և փառաւոր դաս մը կուտայ Պօլսոյ բարձրաշնորհ և Էջմիածնի ամենապատիւ տեղակալներուն և անոնց համամիտ ու համախոհ եկեղեցականներուն, որոնց գոյութիւնը վնասակար է ազգին և եկեղեցւոյն։

Այդ գիրը նոյնութեամբ մէջ կը բերեմ՝ գաղափար մը տալու համար այն հակառակ ուղղութեան համար, զոր իրարու հանդէպ բռնած են Էջմիածին և Սիս։

«Մեզ ուղղեալ ձեր նոյեմբերի 23 ամսաթիւ հանրագրութիւնը տարիներէ ի վեր վշտակոծ սիրտերնիս խորապէս յուզեց և խռովեց։

«Մենք՝ ազգին և եկեղեցիին գոյութեան պահպանութեան համար համազգային միութեան իղձերով. համակուած՝ գիշեր ու ցերեկ կաղօթենք, որ Աստուած նոյն հոգւով զօրացնէ ի սփիւռս աշխարհի վարատական հայութիւնն առանց յարանուանական և դաւանական խտրութեան և հնարաւորութեան, սահմանին մէջ կաշխատինք նոյնին իրականացման համար։ Դուք՝ Էջմիածնի տեղապահի գրչի հարուածէն յուսաբեկ՝ արտօնութիւն կը խնդրէք սեպհական եկեղեցի և եկեղեցականութիւն կազմակերպել։

«Սխալ և կործանարար յղացում, մանաւանդ անջնջելի արատ կիլիկեցւոց, որ արդարացի համբաւն ունին իբրև առաքեալ սուրբերու և նահատակներու կուրծ տուող, գրչի հարուածէ մը ընկրկիլ, հայ եկեղեցին պառակտել, «մի հօտ և մի հովիւ» աստուածային սկզբունքն ուրանալ՝ կը նշանակէ չճանաչել մեր հայրերու անսասան հաւատքը, լայնախոհ ոգին մեր սիրած եկեղեցւոյն, որուն գլխաւոր կեանքն եղած է յաղթական նահատակութիւնը։

«Պօլսոյ բարձրաշնորհ և Էջմիածնի ամենապատիւ տեղապահներէն անհամեմատ հզօրագոյններ անցեալին մէջ ոգի ի բռին աշխատած և չեն յաջողած հայոց եկեղեցւոյ միութիւնը փճացնել, Բիւզանդեան մոլեռանդ կայսերք՝ անհամարներու բանակներով, Հռոմայ պապեր՝ հմայիչ պալիոններով, շողարձակ խոյրերով և քաղաքական խոստումներով չկարողացան հայերը գրաւել և խորթացնել. տեղապահի մը քմահաճ ուբոշման մը հետևանօք, որուն դէմ Խրիմեաններու դամբարանները կը բողոքեն, սեպհական եկեղեցի կազմելու գաղափարն յղանալ ազգի բազմանուն և յոգնատեսակ ցաւերուն մեծագոյնն է։

«Հակառակ քրիստոնէութեան տիեզերական սիրոյ վարդապետութեան, հակառակ եկեղեցական օրինաց՝ Էջմիածնի և Կիլիկոյ հայրապետական աթոռներուն ընդմէջ յերիւրուած խտրականութիւնը կարգ մը կարճամիտ փառասէրներու հնարքն է, որ թէև զարերու հնութիւնն ունի, բայց իբրև ժանգոտած ու մամռապատ հնութիւն մերժուած ու դատապարտուած է ժամանակի ոգեմատութենէն, ազգ. միութեան ոգիէն և հասարակաց կարծիքէն։

«Մեզ համար եղած չէ, ներկայիս մէջ ալ չկայ և ապագային չպիտի ըլլայ Էջմիածնականութիւն և կիլիկեցիութիւն, մանաւանդ սերմեր թշնամի ձեռքերէ նետուած՝ եկեղեցւոյ մէջ, և չլակն մշակներ եղած են անոնց աճումին ու բարգաւաճումը, բայց հայութեան ըմբոստ ոգին խեղդած է։

«Մենք հայ եկեղեցւոյ միութեան ուխտաւոր պաշտօնեայ՝ բանիւ և գործով կապուած ենք միութեան սպառնացող ներքին և արտաքին բոլոր հնարքներուն և վտանգներուն դէմ, և այսուհետև ալ պիտի շարունակենք նոյնը՝ անխախտ հաւատքով և անխաբ յուսով, թէ ս. Էջմիածնի ապագայ գահակալները մեզմէ շատ աւելի նախանձախնդիր և ցաւակից ազգի միութեան և անսահման վիշտերուն՝ միշտ չպիտի թողուն տեղապահներուն նեղմիտ և կամայական վճիռներուն՝ և պիտի մաքրագործեն ամեն կեղտ ու խտիր, և հայութիւնը պիտի պահպանէ իր գոյութիւնը մայրենի եկեղեցւոյ ծոցին մէջ, իբրև «մի հօտ և մի հովիւ», որում համար եմք՝

«Մշտամրմունջ աղօթարար
«Հրամ. Սահակ կաթողիկոս Կիլիկիոյ»։

Շառայ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թէրզեանի մուտքը պատրիարքարանէ ներս և ժողովրդէն գտած համակրական (?) ընդունելութիւնը նկարագրուած էր մեր երէկուան (24 դեկտեմբեր 1911 թ.) թերթին մէջ։ Երէկ կէս օրէն յետոյ դոկտ. Ջօհրապ, Յովհաննէս Թօլայեան, Յակոբ Գափաֆեան, Արամ Կէօչէեան և Գրիգոր Հաճիպէար էֆէնդիները, որոնք ընդհանուր ժողովին կողմէ պաշտօն ստանձնած էին պէտք եղած զեկուցումն ընելու Թէրզեանի, ներկայացան պատրիարքարան։ Քանի մը վայրկեան դժկամակելէ յետոյ՝ երբ լսուեցաւ, թէ իրենք կրնան ներս մտնել, դուռը բացուեցաւ, և պատգամաւորութիւնը գնաց ուղղակի Թէրզեանի մօտ, որուն քով կը գտնուէին նոյն պահուն Քէչէճեան, Արփիարեան և Ռոքոսեան եպիսկոպոսները։ Խօսք առաւ Գափաֆեան էֆէնդին և ըսաւ, թէ ինք մեծ յոյսերով բերուեցաւ, որոնցմէ ոչ մէկն արդարացուց և իբրև հոգևոր պետ՝ հասարակութեան շահուց տեսակէտով ձեռք առած միջոցներն և ազգին ու անոր ներկայացուցիչն եղող ժողովին դէմ ի գործ դրած անարգալից ընթացքը պարտաւորած է ընդհանուր ժողովը պատգամաւորութեան մը միջոցաւ պահանջել իր հրաժարականը։ Փափաքելի էր, որ, ըսաւ, ինչպէս առաջին անգամ այնքան ոգևորութեամբ ընդունուեցաւ իր Պոլիս մուտքը, նոյնքան փառքով ըլլար նաև այս անգամուան դարձը, սակայն ժողովրդեան սիրտը բոլորովին ուծացած է իրմէ և հիմա միայն իր հրաժարմամբ կարելի է դարման մը տանիլ վիճակին։

Թէրզեան պատասխանեց այս խօսքերուն մերժողական ոճով, յայտնելով նախ թէ իրենք փոխանակ հերձուածող եկեղեցիի մը անդամ ըլլալու, բարեբաղդ են, որ կաթոլիկ եկեղեցւոյ կանդամակցին և կաթոլիկ եկեղեցւոյ սկզբունքին հակառակ է երեսփոխանական նմանօրինակ կազմակերպութիւն, քուէարկութիւն, եայլն, ու կը պահանջէ համակրութիւն և հպատակութիւն հոգևոր պետերու հրահանգին։ Հետևաբար, յորդորեց զիրենք որ փոխանակ այդպիսի պարտականութիւններու՝ հրաժարին այդ տեսակ յաւակնութիւններ է. դարձեալ բացատրեց թէ իր պաշտօնն երկինքէն հոգւոյն սրբոյ շնորհովը ստացած է, և իրենք իրաւունք չունին այդ շնորհն իրմէ վերցնելու (*)։ Մէկ խօսքով, փոխանակ տեղի տալու, պնդեց իր յաւակնութեանց վրայ և չճանչցաւ պատգամաւորութեան հանգամանքը ու հարցուց իր քով գտնուող եպիսկոպոսներուն, թէ այնպէս չէ. Ռոքոսեան հաստատական պատասխան տուաւ։ Թօլայեան էֆ., հասկնալով որ Թէրզեանի հրաժարման համար այս անգամ... երկինք դիմել հարկ պիտի ըլլայ, յայտարարեց, թէ այն ժողովը, զոր չուզեր ճանչնալ, իրեն քուէ տուած և ընտրելի ըրած է, ու սինոդն իրենց ցանկին վրայէն կատարած է վերջնական ընտրութիւնը, ասկէ զատ եթէ իր արհամարհած ժողովը չարգիլէր, գուցէ այսօր աւելի ցոյցեր ծանր պատահէին ժողովրդեան կողմէ։

Դոկտ. Ջօհրապ վերջ դրաւ այս խօսքերուն և Թէրզեանի աստուածաբանական մեկնութիւններուն ու վճռաբար հարցուց, թէ կը յօժարի՞ ինքնաբերաբար հրաժարիլ իր պաշտօնէն։ Թէրզեանի պատասխանը մերժում պիտի ըլլար, քանի որ այս դիմումին չարժաւիթն ալ չէր ուզեր ճանչնալ. բայց Գափաֆեան էֆ. անմիջապէս աւելցուց, որ այսօրուան ցոյցէն աւելի ծանր ցոյցեր կրնան պատահիլ, հետևաբար պէտք է խոհեմ ըլլալ։ Այս վերջին խօսքերուն վրայ՝ Թէրզեան ու եպիսկոպոսները գունաթափ վիճակ մը ստացան ու լռեցին. յանձնաժողովը առանց մնաք բարովի մեկնեցաւ, արդիւնքն հաղորդելու համար ընդհ. ժողովին, որ հաւանաբար պիտի գումարուի երկուշաբթի օր։ («Բիւզանդիոն»)

ՆԵՐՔԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՄԷՋ

Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութիւնը այս տարւայ իր առաջին նիստը նուիրեց ժողովրդական բանկի խնդրին։

Նիստը կայացաւ շաբաթ, յունվարի 14-ին։

Զեկուցանող Ա. Քալանթար կանգ առաւ նախ կօօպերացիաների կազմակերպութեան վրա և ցոյց տուեց զանազան տեսակ ընկերակցութիւնների կատարելիք դերը թէ արդիւնաբերութեան, թէ արտահանութեան և թէ մթերքների սպառման ասպարէզներում։ Ընկերակցութիւնների թիւը աճում է հսկայական քայլերով կուլտուրական երկրներում և կամաց-կամաց ընդունելութիւն է գտնում նաև մեր ժողովրդի մէջ։

Քննելով այն պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են կօօպերացիաների ընդարձակ զարգացման համար, զեկուցանողը ընդգծեց մի շարք կարևոր հանգամանքներ և հրաւիրեց ժողովականների ուշադրութիւնը հերթական ճանաչված մի խնդրի վրա, այն է ժողովրդական բանկի հիմնադրութեան վրա։

Այդ բանկը պէտք է աջակցի կօօպերացիաներին, տալով նրանց դրամական փոխառութիւններ և այդպիսով աւելացնելով այն գումարները, որոնք անհրաժեշտ են նրանց գործառնութիւնների զարգացման համար։

Ժողովրդական բանկը հիմնվում է Մոսկվայում. բայց նա կունենայ իր բաժանմունքները Ռուսաստանի զանազան մասերում, ի միջի այլոց և Կովկասում։ Առ այժմ բանկը կունենայ 4000 բաժին՝ իւրաքանչիւրը 250 րուբլի արժողութեան, ընդամենը մի միլիօն րուբլու գումարի։ Իւրաքանչիւր բաժնեգնի կէսը պէտք է վճարվի նախօրօք, որպէսզի հնարաւոր լինի ստանալ ֆինանսների մինիստրից իրաւունք բանալու բանկը և սկսելու նրա կանոնաւոր գործունէութիւնը։

Ներկայումս կայսրութեան զանազան մասերում ստորագրվում են այդ բաժիններին։ Նոյնը կատարվում է և մեր երկրում։

Ցանկալով մասն ունենալ այդ գործի մէջ բարոյական նպատակներով՝ մեր ընկերութեան վարչութեան անդամները բարւոք համարեցին մի բաժին վերցնելու ընկերութեան կողմից, և այսօր այդ մասին յայտնվում է ընդհանուր ժողովին գիտաւորութիւնը կատար ածելու համար։

Ժողովրդական բանկի անդրկովկասեան բաժանմունք բանալու մասին խօսք կարող է լինել այն ժամանակ, երբ կենտրոնական բանկը Մոսկվայում կը կազմակերպվի վերջնականապէս, կամրանայ և կը զարգացնի իր գործառնութիւնները։

Ընդհանուր ժողովի օրակարգի միւս խնդիրների քննութիւնը յետաձգվեց մինչև երեքշաբթի։

Ներկայ նիստի անդամների մէջ տեղի ունեցաւ մի զրոյց մեղուաբոյծ Տէր-Գէորգեանի արած հետևեալ յայտարարութեան առիթով։

Տէր-Գէորգեանը մեղուաբուծութիւն է առնում Ղազախի գաւառի Սև-Քար գիւղում, նա կառավարում է թէ իր և թէ երկու ընկերի փեթակները, ընդամենը թւով քառասուն։ Ընկերակցութիւնը սկսում է իր գործունէութիւնը երեք տարի առաջ և սկզբում ունենում է մեծ աջողութիւն, ստանալով իր ծախսած գումարին աւելի քան յիսուն տոկոս եկամուտ, իսկ վերջին տարիները երաշտի պատճառով մեղուաբուծի արդիւնքը պակասում է, և նա եթէ վնաս չէ անում, օգուտ էլ չէ անում։ Գործին ձեռնարկողները, քաջալերութիւն չը տեսնելով արդիւնքից, չը գիտեն շարունակել թէ ոչ, և նրանք մտադիր են եղել տարէ-ցտարի ընդարձակել գործը, իսկ այժմ կանգ են առել տարակուսանքի մէջ։

Գուցէ կարելի կը լինէր կազմել մի կօօպերացիա 300—400 փեթակներով, որոնց մէջ տեղ կը գտնէին և սև-քարեցիների 40 փեթակները, որպէսզի պակասէին ծախքերը իւրաքանչիւր մեղուապահի համար և հնարաւոր լինէր ընդհանուր ոյժերով գործը աւելի լաւ կազմակերպել։

Տէր-Գէորգեանի հարցադրումը առաջ բերեց մտքերի փոխանակութիւն, որին մասնակցեցին Ա. Աթանասեան, Ս. Զօհրաբեան, Մինասեան, Ա. Քալանթար։

Արված նկատողութիւններից պարզվեց, որ մեղուապահութիւնը ամեն տարի առատ բերք չէ տալիս, և որքան նա ունի նպաստաւոր և արդիւնաւոր տարիներ, համարեա նոյնքան էլ նա ունի անբերրի տարիներ։ Այդ ցոյց են տալիս մեր երկրի նոյն իսկ առաջնակարգ մեղուապահների փորձերը։ Պարզվեց նոյնպէս, որ Սև-Քարի պայմանները աննպաստ չեն մեղուապահութեան համար և ուստի վերջին երկու տարիների անաջողութիւնը չը պէտք է վհատեցնի մարդկանց։ Ընդգծվեց, որ միևնոյն տարւայ մէջ, երբեմն միմեանցից ոչ հեռու շրջաններում, մեղուանոցների տուած արդիւնքները լինում են տարբեր։ Օրինակ այս տարի Շահալիում բերքը եղել է նուազ, իսկ մօտիկ Ուզունլար գիւղում եղել է բաւարար։ Անցեալ տարի Փամբակի, Լօռու մասերը եղան աննպաստ մեղուապահութեան համար, իսկ Շիրակում ստացվեց առատ բերք։ Սև-Քարը կարող էր իր փեթակները փոխադրել ամառվայ շաբաթներում իր ծաղկաւէտ լեռնային արօտները և այդպիսով տալ կերակրի առատ պաշարներ, եթէ ճանապարհները չը լինէին անտանելի վատ վիճակի մէջ։

Այսօր տեղի կունենայ ընկերութեան ընդհանուր ժողովի շարունակութիւնը լսելու Գ. Մուրադեանի զեկուցումը ստորերկրեայ ջրերի շահագործութեան մասին գիւղատնտեսական նպատակների համար։

Մ. ՏՐՈՒՍԵՎԻՉԻ ԶԵԿՈՒՑԱԳԻՐԸ

Սենատոր Տրուսևիչի զեկուցագիրը Կիևի պահնորդական բաժանմունքը բէվիզիայի ենթարկելու և Պ. Ստոլիպինի սպանութեան պատճառները քննելու մասին այս օրերս կը ներկայացվի պալատական բարձր շրջաններին։

Լուրերի համաձայն, զեկուցագրի փաստերը պարփակվում են նրանով, թէ տերրօրիստական ակտը Կիէվում տեղի ունեցաւ պահնորդական բաժանմունքի առանձին պաշտօնեաների անընդունակ լինելու պատճառով, որոնք յոյս դնելով միմեանց վրա՝ խնկալէս ոչինչ չարին յեղափոխականների հնարաւոր մահափորձը խափանելու համար։ Հետևանքը այն է եղել, որ բաժանմունքը կառավարողներից մի քանիսը և նրա երկրորդական պաշտօնեաները ոչ մի սիստեմ չէին պահում, և նրանց մէջ տիրում էր շփոթութիւն, որը, զեկուցագրի հեղինակի կարծիքով, հենց կատաստրոֆա ստեղծեց։

Համանման եզրակացութեան են գալիս ի միջի այլոց Կուրլովի, Սպիրիդօնովիչի, Վերիգինի և Կուլեաբկոյի պաշտպանները նոյնպէս։ Նրանց կարծիքով, երբ երևան է հանված, որ կատաստրոֆայի նախնական պատճառը յիշեալ անձանց անընդունակութիւնը երևաց, ուրեմն և նրանք չը պէտք է դատվեն, որովհետև անընդունակութիւնը չէ պատժվում։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Կիրակի, յունվարի 15-ին Կուսանաց վանքում տեղի ունեցաւ Մանիա Լօրիս-Մելիքեանի յուղարկաւորութիւնը, և ապա թաղումը՝ Խօջիվանքի գերեզմանատանը։ Կուսանաց փոքրիկ եկեղեցին լցվել էր ժողովրդի ահագին բազմութեամբ։ Պատարագիչն էր Եփրեմ եպիսկոպոսը, սպասաւորում և երգում էր Յովնանեան դպրոցի աշակերտուհիների երգեցիկ խումբը, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Տէր-Յովսէփեանի։ Պատարագից յետոյ դամբանական խօսեց Բենիկ վարդապետը։

◆ Այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 17-ին, տեղի կունենայ Ջրագէտ Գ. Մուրադեանի զեկուցումը Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական և Տնայնագործական Ընկերութեան մէջ։ Զեկուցանողը կը շօշափի ստորերկրեայ ջրերի պաշարի շահագործութեան խնդիրը, լուսաբանելով նրանց իր արած դիտողութիւններով Նախիջևանի և Զիվանշիրի գաւառներում և Թիֆլիսի շրջակայքում։ Զեկուցանողը աչքի առաջ ունենալով Թիֆլիս քաղաքի 4000 դեսեատին հողի ոռոգման և մշակութեան կարևորութիւնը, քննութեան կենթարկի այն ծրագիրները, որոնք մինչև այժմ առաջարկված են եղել մատակարարելու Թիֆլիսին ջուր մեծ քանակով։ Զեկուցանողը պաշտպան է այն տեսակէտի, թէ Նաթախտարի ջուրը լիովին համապատասխան է բոլոր պահանջներին, որովհետև կը ծառայէ թէ խմելու և թէ ոռոգելու համար, և միևնոյն ժամանակ անհամեմատ աւելի էժան կը նստի, քան Ծալկայից բերած ջուրը։ Նիստը տեղի կունենայ ժամը 7½-ին Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան դահլիճում։ Կարող են ներկայ լինել և կողմնակի անձեր։

◆ Կովկասի Փոխարքայի Խորհուրդը որոշել է երեք տարի շարունակ ամեն տարի 10,000 ր. յատկացնել Բագուի և Գանձակի նահանգում մորեխի դէմ կռւելու համար։

◆ «Баку»-ն յայտնում է, որ Բագուի հասարակական ժողովարանի անդամները ընդհանուր ժողովը որոշել է ամեն տարի 1000 ր. յատկացնել Թիֆլիսի ապագայ համալսարանի օգտին։

◆ Կարս-Սարիղամիշ երկաթուղու կառուցումը կապալով ձեռք են բերել Ֆեֆելովը և Պիրը։

◆ «Յ. Բ.»-ը հաղորդում է, որ Ներսիսեան հոգ. դպրոցի նախկին ընթացաւարտների մի խմբի մէջ միտք է յղացել ի յիշատակ դպրոցի հիմնադիր Ներսէս կաթողիկոսի դնել հանգուցեալի բիւստը նորակառոյց շինութեան դահլիճում։ Այդ նպատակով ընտրվել է մասնաժողով 3 հոգուց բաղկացած։

◆ Կովկասի Փոխարքան Թոյլատրեց Կովկասի բեմերի վրա ներկայացնել հայերէն՝ թիւրքահայ երաժշտագէտ Չուխաճեանի «Լէբլէբիջի» կոմիքական օպերան 3 գործողութեամբ։ Ի դէպ է ասել, որ այս օպերան առաջին անգամ կը ներկայացվի Բագուում՝ ներկայ յունվարի 22-ին։

◆ Հայ գրող Շիրվանզադէն, լրագիրների ասելով, առաջարկութիւն է ստացել, որպէսզի իր գրուածքները թարգմանվեն ֆրանսերէն։

◆ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի վարչութեան ներկայ կազմի շնորհիւ (վերատեսուչ Բէլօյ և օգնական՝ հայազգի Թախթաճեան) էլեքտրաքարշի եկամուտները զգալի չափով աւելացան։ Նախ պէտք է մատնանշել, որ ընդառաջ գնալով քաղաքի ծայրերի ազգաբնակութեան ցանկութեան, վարչութիւնը կենտրոնական մարմնի համաձայնութեամբ էլեքտրաքարշի գծեր կառուցեց Նախալօվկայում, Մուխրանեան փողոցում և վերջապէս աւճալեան ձիաքարշը փոխարինեց էլեքտրաքարշով։ Աւելի խիստ կոնտրոլի շնորհիւ էլեքտրաքարշի եկամուտը 1911 թւի ընթացքում աւելացաւ մօտ 10%-ով։ Ընդհանուր մուտքը հաւասարվում է 1911 թ. 1.121,305 րուբլու, իսկ ծախքերը 692,014 ր.։ Զուտ հասոյթից էլեքտրաքարշի վարչութիւնը մօտ 230,000 րուբլի վճարել է քաղաքային վարչութեանը իբրև տուգանք. մինչդեռ ներկայումս վարչութիւնը յետ է պահանջում յիշեալ դրամը դատարանով։ Պէտք է աւելացնել նաև, որ էլեքտրաքարշի վարչութիւնը ամեն կերպ աշխատում է իր ծառայողների դրութիւնը բարւոքելու մասին։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան անդամ իշխան Ն. Ե. Արղութեանի ծառայութեան ժամանակամիջոցը լրանում է ներկայ տարւայ մարտին, երբ և տեղի կունենայ նոր ընտրութիւն։

◆ Ցար. Եսայեանը գրել է նոր վօդևիլ՝ կանանց վերջին տեսակի նեղ զգեստների մասին։

◆ Գնդապետ Մելիք-Ալլահվերդեանը նշանակվում է Նովգորոդեան դրագունեան գնդի հրամանատար։

◆ Աբասթումանում թոքախտաւորների սանատօրիա կառուցանելու համար Թոքախտի դէմ Մաքառող Կովկասեան Ընկերութիւնը ներկայումս որոնում է ճարտարապետի, որովհետև սկզբում պայմանաւորված ինժենէր Մարգարեանն ինչ-ինչ պատճառներով հրաժարվել է սանատօրիան կառուցանելուց։

◆ Յունվարի 1-ից Ալ. Մանթաշեանի և ընկ. առևտրական տունը Թիֆլիսից փոխադրվելով՝ գործում է Բագւում։ Վարչութեան կազմը հետևեալն է. Լևոն Մանթաշեան, Սամսոն Չէրքէզեան, Առաքել Սարուխանեան, Գաբրիէլ Ծուրինեան և Շադինեան։

◆ Բագուի նոր դումայի կազմը հաստատվեց իշխանութիւնից. ընդամենը 80 ձայնաւորներից 40-ը մահմեդական են, 24-ը հայ և 16-ը ռուս։

◆ «Каспiй» լրագրի ասելով, Բագուի ոստիկանապետի օգնական փոխ-գնդապետ Դանիլովը թոյլտուութիւն է խնդրել դատ սկսել «Баку» օրաթերթի խմբագիր Քր. Վէրմիշեանի դէմ այն զրպարտութեան համար, որ տպված է «Баку»-ի № 7-ում «Թուրքերի ժամանակ տեղի ունեցած դէպքերը» խորագրի տակ։

◆ Թիֆլիսից Բագու երկաթուղային վարչութիւնը իր հաշւով կառուցանելու է ջրանցք։

◆ Ախալցխայից մեզ գրում են, որ տ. Փեփրոնէ Մինասեանցը, ի յիշատակ իր հանգուցեալ ամուսնու, 100 ր. է նուիրել Ախալցխայի հայոց երկսեռ դպրոցների չքաւոր աշ.-աշակերտուհիների օգտին։ Լուսանկարիչ Աւետիսեան եղբայրներն ևս նոյն նպատակով և նոյն հանգուցեալի յիշատակին նուիրել են 25 րուբլի։

ՏԵՂԵԿ. ՎՐԱՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

◆ Դեկտեմբերի 14-ին Նոր-Ակումբում, ի յիշատակ Վրաստանի լուսաւորիչ ս. Նունէի անուանակոչութեան տօնի, տեղի ունեցաւ մանկական ցերեկոյթ, երբ կարդացվեցին ս. Նունէի մասին պատմական տեղեկութիւններ, ցոյց տրվեցին կենդանի պատկերներ, կարդացվեցին ոտանաւորներ մանուկների կողմից, երգվեցին երգեր, իսկ վերջում տեղի ունեցաւ ապօթէօզ։ Նոյն օրը, երեկոյեան միևնոյն ակումբում համանման հանդէս տեղի ունեցաւ ակումբի անդամների և հիւրերի համար։

◆ Քութայիսում Ի. Զօբզիկիա իր կալուածքում երևան է հանել հռոմէական տիրապետութեան ժամանակներից մնացած թանգարժէք հնութիւններ, որոնց մէջ կան նիզակ, սուր և այլն։ Գտնողը այս հնութիւնները նուիրել է Քութայիսի վրաց պատմա-ազգագրական ընկերութեանը։

◆ Մինչև սեփական շէնքի կառուցումը վրաց մուզէումը կը զետեղվի վրաց գիմնազիայի շինութեան մէջ։

◆ Թէլաւի վրաց ինտելիգենցիան յունվարի 8-ին ընդհանուր ժողով գումարելով որոշել է յունվարի 22-ին կազմակերպել յոբելեանական ներկայացում ի պատիւ Մ. Մ. Սափարովա-Աբաշիձէի։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տան թատրոնում

Յունվարի 15-ին Ժողովրդական Տանը սիրողների խումբը ներկայացրեց «Թուղթ խաղացողի կեանքը» 5 գործ. մելօդրաման։

Ֆրանսիական հին շկօլայի գրողներից մէկի գրչին պատկանող այս պիէսը վաղուց պէտք էր դուրս գցել ռեպերտուարից, և մանաւանդ ժողովրդական բեմի պիէսների ցուցակից, որովհետև այսպիսի գրուածքները կրթիչ, ուսանելի ոչինչ չը պարունակելով հանդերձ իրանց մէջ՝ դեռ մասսայի, հասարակ ժողովրդի հոգեբանութեան վրա շատ աննպաստ կերպով են ներգործում։

Այս պիէսի հեղինակը, որպէսզի կարող լինի վառ գոյներով նկարագրել թուղթ խաղացողի կեանքն ու այդօրինակ կեանքի տրամաբանական վատ հետևանքները, հանդիսատեսի առաջ դերակատարներին հարկադրում է կատարել մի շարք ոճիրներ՝ սպանութիւն, գողութիւն, խաբեբայութիւն, բանութիւն ընտանիքի անդամների վրա, ցինիկ խօսակցութիւններ ու ակնարկներ, հայհոյաբանութիւն, և այլն, և այլն։

Ժամանակակից ընկերական այլանդակ կարգերի արդիւնք ներկայացող թղթախաղութեան դէմ մարտնչելու համար հօ չէ կարելի մի շարք, մէկը միւսից վատթարագոյն ոճիրների հանդիսատես դարձնել հասարակութեանը, և այն էլ հասարակական ամենազգայուն և շուտ տպաւորվող ժողովրդական մասսային, հասարակ տարրերին։ Զի որ այդօրինակ տեսարաններն ու բացասական երևոյթները վայրենացնող յատկութիւններ պարունակելով իրանց մէջ՝ չափազանց յոռի և ճնշիչ տպաւորութիւն են թողնում ժողովրդի վրա, որին պէտք է ցոյց տալ այնպիսի պիէսներ, որոնք ոչ միայն կրթիչ, ուսանելի լինեն նրա համար, այլ և ծնեցնեն, առաջ բերեն նրանում կեանքի նկատմամբ լաւատեսութիւն, գեղեցիկ ապագայի վառ յոյսեր և ցոյց տան նրան լաւագոյն ապագային հասնելու ուղիներ։

Ժողովրդի համար ներկայացվող պիէսները բացի այս ամենից, այլև պիտի հարկադրեն հասարակ ժողովրդից բաղկացած լսարանին մտածել, որոնումներ անել, իրան պաշարող սօցիալական չարիքներից ազատվելու միջոցների նկատմամբ խորհել, հասկանալ, ըմբռնել, ճանաչել նրանց առաջ գալու պատճառները, կարճ՝ զանազանել չարը բարիից, թշնամին՝ բարեկամից, լաւը՝ վատից։

Հասարակ ժողովրդին այնպիսի պիէսներ պիտի ցոյց տալ, որ նա թատրոնից դուրս գալով ապրէ լաւ պիէսի հերոսի հոգեկան աշխարհով, նրա լաւագոյն զգացումները ուղեցոյց ընտրէ իր համար և դրական մտքով անվերջ մտածէ ու խորհէ և ինքն էլ ձգտէ նրան հասնելու ու նմանվելու...

Այս բոլորից յետոյ էլ չենք ուզում յիշել այն, որ նման մելօդրամաները վաղուց ի վեր վտարված են իւրաքանչիւր լաւ թատրոնի ռեպերտուարից, հետևաբար և այդպիսիները ի վաղուց անտի պիտի դուրս գցված լինէին ժողովրդական թատրոնի պիէսների ցուցակից։

Այդ գիշեր խաղացող դերասաններն ու սիրողները որչափ էլ աշխատեցին այդ լալկան և անիմաստ պիէսից մի դրական բան դուրս բերել, բայց ապարդիւն, որովհետև այդ մելօդրաման իր կեղծութեամբ և անկապ տեսարաններով անկարող եղաւ նրանց ջանքերը աջողութեամբ պսակել։

Մենք յաճախ առիթ չենք ունեցել ներկայ գտնվելու Ժողովրդական Տան ներկայացումներին, բայց որչափ հետևել ենք նրանց, մենք տեսել ենք, որ դերասան Արմէնեանի ռեժիսօրութեան ժամանակ «Թուղթ խաղացողի կեանքը» մելօդրամայի նման այլանդակ պիէսներ չէին խաղացվում։

Ցար. Գասպարեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Նոր-Նախիջևան, 10 յունվարի

Ներկայ յունվար ամսի 22-ին որոշված է տօնել վաստակաւոր տէր-Խաչատուր ա.-ք. Զարիֆեանցի քահանայագործութեան, ուսուցչութեան և հասարակական գործունէութեան յիսնամեակը։

Յոբելեանական յանձնաժողովը յայտնելով այս մասին՝ խնդրում է պատւել ձեր ներկայութեամբ այս հանդէսը, որ տեղի պիտի ունենայ քաղաքային դումայի նոր դահլիճում պատարագից յետոյ։

Յանձնաժողովի Նախագահ՝

Ա. Զուգայեան

Անդամներ՝

Գ. Զուբար, Ա. Սալթիկեան, Գ. Ռէիզեան, Ե. Շահազիզ, Գր. Ջալխուշեան, Կ. Խոճայեան, Գ. Սուքաշեան, Մ. Սուլթան-Շահ, Յ. Միրզոյեան, Յ. Շապոշնիկեան, Յ. Խամբուբեան, Դ. Պօնեատօվսկի, Մ. Թուվարճեան։

Բ Ա Ց Ն Ա Մ Ա Կ

Աստրախանի աշխարհական թեմական պատգամաւոր երդ.-հաւ. օգնական Նիկ. Սաթունեանցին

Յարգելի պարոն.

Ձեր, որպէս Աստրախանի թեմի աշխարհական պատգամաւորի, կաթողիկոսական ընտրութեանը մասնակցելու անկարողութեան առիթով՝ քաղաքումս տարածված լուրերի պատճառով այս դեկտեմբերի 4-ի ընդհանուր ժողովում ծխականների մի քանիսի կողմից հարցապնդում եղաւ վիճ. կօնսիստօրիայի և իմ՝ որպէս ձեր անձնափոխանորդի հասցէին։

Կօնսիստօրիայի ներկայացուցիչը այս մասին չունենալով ոչ մի պաշտօնական տեղեկութիւն՝ անկարող եղաւ այս կամ այն բացատրութիւնը տալու. ես էլ բացակայելով ժողովից՝ իմ տրամադրութեան տակ եղող տեղեկութիւնները, համաձայն ձեզ հետ ունեցած գրագրութիւններիս, ներկայացրի ժողովի նախագահին, որպէս նրա նամակի համառօտ պատասխան։

Եւ ժողովը որոշել է՝ հեռագրով տեղեկութիւն հարցնել թեմ. առաջնորդից այդ տարածված լուրերի մասին և նրանց ճշգրտվելու դէպքում՝ խնդրել առաջնորդից առաջարկել ինձ, որպէս անձնափոխանորդի, անմիջապէս ճանապարհվել Էջմիածին։

Պատասխան ստացվեց դեկտեմբերի 6-ին, երբ արդէն ուշ էր. և հակառակ իմ բուռն ցանկութեան և պատրաստակամութեան՝ կատարելու ինձ վրա դրված բարձր պարտականութիւնը, այնուամենայնիւ ես չը կարողացայ գնալ, որովհետև զրկված էի նշանակված օրը Էջմիածին հասնելու ֆիզիքական հնարաւորութիւնից։

Միևնոյն ժամանակ ի նկատի առնելով այն լուրջ հետևանքները, որոնք կարող էին ծագել Աստրախանի նման լայնածաւալ թեմի պատգամաւորի չը մասնակցելուց կաթողիկոսական ընտրութիւններին, և կամենալով այդ դէպքում ինձնից հեռացնել բոլոր պատասխանատուութիւնը, ես դեկտեմբերի 7-ին հրաւիրեցի խորհրդակցութեան Աստրախանում գտնվող 19 պատուիրակներին, որոնք ունէին 26 ձայն։

Զեկուցանելով վերոգրեալի մասին, ես ծանօթացրի ժողովականներին՝ 1) Այն իմ ձեզ գրած նամակի բովանդակութեան հետ, որի մէջ ես խնդրել էի ձեզ նախապէս ինձ յայտնել՝ կարող էք, արդեօք, դուք մասնակցել ընտրութիւններին. 2) Ձեր պատասխան նամակի հետ, 5-ից նոյեմբերի, որի մէջ դուք յայտնում էք, որ իմ տուած հարցի պատասխանը ձեր վճռից կախված չէ և որ նրա վերջնական լուծումը դեկտ. 1-ից առաջ չէ կարելի սպասել. 3) Ձեր հեռ-

ռագրի հետ, ստացված նոյեմբերի 24-ից, որի բովանդակութիւնը հետեւեալն է. «Սուտարկում եմ միասին գնալ Էվլիթլին. Թիւրքմացութեան դէպքում՝ դուք կը մասնակցէք. Համապատասխանութիւն ձեր հեռագրին՝ Եւ վերջապէս 4) եմ այս հեռագրին տուած պատասխանի հետ, որ հետեւեալն է. «Ձեր պայմանները ընդունելի չեն. կարող եմ գնալ միայն ձեր հրաժարվելու դէպքում. սպասում եմ որոշ պատասխանի մինչեւ դեկտ. 1-ը». որից յետոյ՝ ձեզանից ես յատկապէս ոչ մի տեղեկութիւն չեմ ստացել։

Այս բոլորը լսելուց յետոյ՝ ժողովվածները վճռողաբերին ինձ դիմել ձեզ և խնդրել բացատրել այն պատճառները և միտումները, որոնցով դուք հնարաւոր գտաք, չը նայելով ձեզ արված նախազգուշութիւններին, թեմական պատգամաւորի ընտրութիւններին մասնակցելու հարցը հասցնել այն կէտին, որ Աստրախանի թեմը ընտրութիւններին ներկայ չեղաւ և հենց դրանով թիւրիմացութիւնների առիթ տուեց։

Կատարելով վերոյիշեալ յանձնարարութիւնը՝ ես խնդրում եմ ձեզ, ըստ հնարաւորութեան, շատ ժամանակում պատասխանել ինձ, որպէսզի ես էլ իմ կողմից կարողանամ զեկուցանել ձեր պատասխանը ինձ լիազօրած յիշեալ պատուիրակներին։

Աստրախանի թեմի աշխարհական պատգամաւորի անձնափոխանորդ՝

Նիկողայոս Ալաջեան

Աստրախան, 29 դեկտ. 1911 թ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՓՈԹՈՐԻԿ ԱՆԳԼԻԱՅՈՒՄ

Դեկտեմբերի 24-ին ամբողջ Արեւմտեան Եւրոպայի, Ատլանտեան ովկիանոսի և Հիւսիսային Ամերիկայի ծովափի վրա փոթորիկ սկսվեց, որի հետեւանքն էր տաքութեան սաստիկ նուազումը, ձիւն և անձրեւ։ Փոթորիկը մեծ աւերմունքներ գործեց, և շատ տեղերում ընդհատվեց հեռագրական հաղորդակցութիւնը, մանաւանդ վնասվեցին Անգլիայի արեւմեան և հարաւ-արեւմտեան ափերը։ Անտոլոր ոչնչ հարաւ-արեւմտեան քամին սաստիկ ժամանակաւորապէս ընդհատեց որեւէ հաղորդակցութիւն ցամաքի հետ։ Պորտսմուտում խարիսխ գցած «Revenage» նաւը քամին պոկեց խարիսխից և գցեց նրանից ոչ հեռու գտնվող հենց նոր իջեցրած «Օրիոն» զրահակիր կրէյսէրի վրա։

«Revenage» նաւը շատ վնասվեց, իսկ «Օրիոնի» մասին ասում են, որ չէ վնասվել, բայց այնու ամենայնիւ նաւաշինարաննը տարան քննելու համար։ Կենտրոնական Անգլիայում ձիւնը գալիս էր 18 ժամ շարունակ առանց ընդհատման։ Շաբաթ երեկոյեան նա արդէն ծածկել էր երկիրը մի քանի ոտնաչափ խորութեամբ և շատ դժուարացնում էր հաղորդակցութիւնը։ Գիշերը ձիւնախառն փոթորիկը աւելի ևս սաստկացաւ Հարաւային Լանկաշիրում գետերը դուրս եկան ափերից։ Հիւսիսային Ուէլսում փոթորիկը տապալեց հեռագրական սիւները։ Երկաթուղիների գնացքները չափազանց անճիշտ են երթեւեկում։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անգլիան տեղեկացրել է մեծ պետութիւններին, որ կարգադրութիւնը վերականգնելու նպատակով նա վճռել է վեց կէտ գրաւել Հարաւային Պարսկաստանում։

«Русское Слово»-ն հաղորդում է, որ ռուսաց արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ եղած տեղեկութիւնների համաձայն՝ Մահմէդ-Ալին գտնվում է Թիւրքմէնների դաշտում և զբաղված է զօրքեր ժողովելով, որոշած լինելով օգտվել պարսից կառավարութեան անօրմալ կացութիւնից՝ Թեհրան դիմելու նպատակով։

Ստացված տեղեկութիւնների համաձայն՝ Սալար-Դովլէն Աստրաբադի կողմը յայտարարել է անկախ նահանգ, պատուիրակութեան իշխանութեամբ և նահանգապետին՝ վերջ դնել բոլոր յարաբերութիւններին Թեհրանի հետ։

Դիլմանում արիւնահեղ ընդհարում եղաւ Կոզաներին և մարդկանց և շահսեվանների միջեւ։

Հայերի դրութիւնը Թաւրիզում օր օրի վրա կրիտիկական է դառնում։ «Բակու»-ի թղթակիցը գրում է, որ փաստաթղթերը ցոյց են տալիս, որ ռուս պատգամաւոր է դիմել կաթողիկոսական տեղականին և խնդրել ուղարկելու Աստրպատական թեմական առաջնորդի պաշտօնով Մեսրոպ եպիսկոպոսին կամ Մելիք-Թանգեան վարդապետին։

Թաւրիզում պտտում լուրերի համաձայն, Պարսկաստանում պաշտօնավարող ռուսաց դեսպան Ս. Պօկլեվսկի-Կօզէլը շուտով յետ է կանչվելու Պետերբուրգ և ստանալու է նոր պաշտօն։

Անգլիան դրամից վեց նահանգ Պարսկաստանում՝ պատճառաբանելով Հարաւային Պարսկաստանում չարաշահմունքներ անելու ապահովութիւնը։

Թիւրքերը գրաւեցին Դիլման քաղաքը։

Ռոստովի քաղաքագլուխը 800 ր. տուգանքի ենթարկեց «Пр. Край» թերթի խմբագրին՝ պարսկական գործերի և ռուսների վիճակի մասին տպված յօդուածների համար։

Սարատովում կօպէկանոց «Приволжская Газета»-ն ենթարկվեց 500 ր. տուգանքի՝ ռուսի և Պարսկաստանի մասին տպած յօդուածների համար։

Թիւրքական պարլամենտի նոր ընտրութիւններին յոյները և բուլղարները միասին են գործում ընդդէմ երիտասարդ-թիւրքերի կոմիտէի։

Թիւրքերը ռմբակոծեցին Բէնգազին և խոշոր կորուստներով յետ մղվեցին։

Գերմանիան շատ ուրախ է, որ միջադէպ ծագեց Ֆրանսիայի և Իտալիայի միջեւ։ Նա աշխատում է օգտվելով դրանից ամրացնել իր դաշնը Իտալիայի հետ։

Ֆրանսիական նաւատորմը կազմ ու պատրաստ է Տուլոնում՝ Իտալիայի դէմ ծովային ցոյց անելու։

Չին յեղափոխականների զօրաբանակը մօտեցաւ Պէկինին։ Այս օրերս սպասվում է վճռական ճակատամարտ նրանց և կառավարութեան հաւատարիմ զօրքերի միջեւ։

Հաղորդում են, որ Իւանշիկայը լքված հեռացաւ իր պաշտօնից։ Անձնափոխանորդ նշանակվում է գեներալ Չանգ։

Բեռլինից տեղեկացնում են, որ Եապոնիան և Ռուսաստանը համաձայնութիւն են կապել չինական գործերի վերաբերեալ։

Չինական լրագիրները դիմում են Եւրոպայի հասարակական կարծիքին, աջակցութիւն խնդրելով Մոնգոլիայի Ռուսաստանից գրաւվելու դէմ։

Ամերիկայից չին յեղափոխականները ստացան խոշոր դրամ և անձագին քանակութեամբ ռազմամթերք։

Եապոնական «Ժիժի-Շիմբուն»ն ասում է. «Ռուսաստանը Անգլիայի հետ մշակել է Պարսկաստանը բաժանելու ծրագիր։ Եապոնիան վաղօրօք պէտք է հաշւի առնէ այդ բանակցութիւնների հետեւանքները և իր հայեացքները բեւեռէ Չինաստանի վրա, որ գտնվում է Պարսկաստանի նման վիճակի մէջ»։

Խօսում են Պէկինում, որ կայսրուհու հրամանով Իւանշիկային ձերբակալել են. իշխանութիւնը յանձնված է մանջուր Սինչանին։

Չինաստանում դրութիւնը յուսահատական է։ Բոլոր մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչները Իւանշիկային յուսախաբ արին, որ ոչ մի աջակցութիւն նրանց կողմից չէ լինելու յօգուտ ներկայ պետական կազմի։ Յեղափոխականների գործը աջող է։

Տրիպոլիսում կախաղանը վերացվեց։

Մակեդոնիայում սկսվել են ընդարձակ յուզմունքներ։ Ազգաբնակութիւնը փութանակի զինվում է։

Իտալիան պաշտօնապէս յայտնեց մեծ պետութիւններին Կարմիր ծովի ափերը գրաւելու մասին։

Ալբանիայում այն աստիճան մեծ յուզմունք է տիրում, որ գարնանը ընդհանուր ապստամբութիւնը Թիւրքիայի դէմ անխուսափելի է։

«Голосъ Земли»-ի ասելով, սենատոր Տրուսէվիչի քննութիւնը պարզել է, որ Կիեվի պանդորդական բաժանմունքի մէջ յանցանք չէ գործվել, այլ եղել է շփոթութիւն ու անընդունակութիւն։ Ոչ ոք դատարանին չէ յանձնվելու։ Գեներալ Կուրլովը նշանակվելու է սենատոր, իսկ Կուլեաբկօն կը ստանայ բարձր պաշտօն։

Լուրջ կերպով հիւանդացել է ներկայումս Ֆրանսիայում գտնվող «Новое Время»-ի հրատարակիչ Սուվօրինը։ Պրօֆ. Մէչնիկօվը որոշել է նրա հիւանդութիւնը քաղցկեղ։

«Б. Вѣд.»-ն հաղորդում է, որ արդարադատութեան մինիստր Ի. Շչէգլօվիտովը հրաժարվում է։

Վլադիկաւկազում զինւորական դատարանի վճռով կախվեցին 4 չէչէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

15 յունվարի

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Լագտինգը ընդունեց օգելստէնգից հաւանութիւն գտած օրէնսգիծը, վերաբերեալ կանանց ևս պետական պաշտօններ տալուն։

ԱՐԴՈՒԻՆ։ Գիշերվայ ժամը 12 ու 10 րոպէին զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ, որ տեւեց վեց վայրկեան։

ԲԵՐՆ։ Լրագիրների ասելով՝ Շվէյցարիան իր ներկայացուցչին յանձնարարել է Բրիւսէլի շաքարի կոնֆերէնցիայի պաշտպանել ռուսական պահանջները։

ՄՕՍԿՎԱ։ Վաճառականութիւնը Օրլովի կոակի համաձայն ստացաւ 300,000 րուբլի։

ՕԴԵՍՍԱ։ Պարզվելով որ բժւոր տիֆը հետեւանք է վատ սննդի, որոշվեց ձրի ճաշ տալ էժանագին ճաշարաններից։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ

ԱՅՆ ԱՆՁԵՐԻ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՈՆՔ ՏԱՌԱՊՈՒՄ ԵՆ

Նեվրաստենիայով, սեռական թուլութեամբ, զառամութեամբ, իստէրիկայով, նեվրալգիայով, սակաւարիւնութեամբ, թոքախտով, սիֆիլիսով, սնգիկային թժշկութեան հետեւանքներով, սրտի հիւանդութիւններով (չաղութիւն, սրտի անդադարութիւն, սրտի բաբախումն, պէրէբոյ, միօկարդիտ), զարկերակի կարծրացումով, ալկոհոլիզմով, ողնաշարի հիւանդութեամբ, կաթուածներով, հիւանդութիւններից առաջացած թուլութեամբ, յոգնածութեամբ և այլն։

Օրէ-օր ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ վերաբերմամբ շատացող պահանջը առաջ է բերել բազմաթիւ փոքրարժէք և առողջութեան համար վնասակար նմանողութիւններ։ Այդ պատճառով իսկ, մենք պարտք ենք համարում նախազգուշացնել հիւանդներին նմանօրինակ միջոցներից։ Գրականութեան մէջ գտնվող բոլոր բազմաթիւ դիտողութիւնները գիտնականների և բժիշկների կողմից՝ վերոյիշեալ հիւանդութիւնների վերաբերմամբ անհերքելի հետեւանքների մասին՝ վերաբերում են բացառապէս ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻՆ, դրա համար և հարկաւոր է ուշադրութիւն դարձնել «ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ» անուան վրա, որովհետև ուրիշ պատրաստվածները միայն նմանողութիւններ են ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻՆ, որոնք ազդեցութեան տեսակէտից՝ ոչ մի առնչութիւն չունեն նրա հետ։ ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ գինը 3 րուբլի է։

Յիշեալ նմանողութիւնների սակաւարժէքութիւնը պարզելու համար հրատարակված է առանձին բրօշիւր, որը ուղարկվում է ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ վերաբերմամբ եղած նոր գրականութեան հետ միասին՝ ըստ առաջին պահանջման։

ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТЪ

ՊՐՕՖԵՍՍՕՐ ԴՕԿՏՕՐ ՊԷԼԻ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Մատակարար ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ պալատի—Ս.-Պետերբուրգում, В. О., 7 лин. 18.

(П. 1265) 12—2

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս (606), միզասեռական վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Էլէկտրաբուժութիւն։

Ընդունել ($12^1/_2$—2 ժ. ցերեկվայ։
լուծիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ առ. ժ. 9—10-ը։

Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33 (անկիւն Պասկէվիչի փողոցի)։ Տէլէֆօն № 1175.

(Ե. Հ.Կ.) 888. 100—53

ԲԺԻՇԿ
Յ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ
(ՏԷՐ-ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ)

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ
(Մասնագէտ. ԹՈՔԵՐԻ հիւանդութիւններ)

Ընդունել (առաւօտեան ժ. 12—1-ը։
լուծիւնը (երեկոյեան ժ. 4—6-ը։
Բէբուտօվսկայա, № 66.

(Ա.Օ.) 130. 100—58

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ
ՁԱՂ ՄԱՐԴԻԿԸ
ՈՐՊԷՍԶԻ ՆԻՀԱՐԵՆ,

գործ են ածում միակ փորձված «Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին»։ Չը պէտք է փորձեր անել զանազան անյայտ և բէկլամի առարկայ դեղերի հետ, որոնք վնասում են առողջութեանը և չեն հետազօտված գիտութեան կողմից։

Դ-ր Մարկօնի դեղափոշին միշտ օգնում է և երբէք վնաս չէ առաջացնում։ Նա գովաբանված է գիտութեան ներկայացուցիչների կողմից։

Ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։

Իսկականը միայն «Փակեր Ընկ. Բեռլինում» ֆաբր. մարկայով, որ գտնվում է իւրաքանչիւր արկղիկի վրա։

Արկղիկը՝ մի ամիս բաւականացող՝ գինը 3 ր., երբեակ մեծութեանը՝ 7 րուբ.։

Գլխաւոր պահեստը ամբողջ Ռուսաստանի համար. МОСКВА. Е. БЕВЕРЪ. Покровка, д. Арбатскихъ.

(Ե.) (М. 488975) 10—4

ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Գ. և Մ.
ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆՆԵՐԻ
Նիկօլայէվսկայա, № 36.

(Ա.Օ) 1212. 25—9

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գեղեցկութիւնը բարձր կատարելութեան է հասած՝

№4711.

ՎԱՐԴԻ ԲՈՒՐԵՂԵԱՅ ՍԱՊՈՆԸ

երեսի կաշուն և գոյնին տալիս է այն քնքուշութիւնը, հարթութիւնը և առաձգականութիւնը, որոնք համարվում են ամենաբարձր գեղեցկութեան իսկական նշանները։ Կտորը 25 կոպ.։ Կայ ամենուրեք։

Ֆերդ. Միւլհենս պարֆիւմէրիա № 4711

Կէօլն-Ռէյնի վրա։ Ռիգա։ Հիմնված 1792 թ.

(М. 28759/28782) 8—1

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏԵՆԸ

«606»-Ի ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 Ժ.

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—9—10 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Պ. Մ. ԶԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՁԱՑ—$12^1/_2$—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Գ. Ց. ԳՈՒՐԳԷՆՕՎ—1—$1^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՁԱՑ—6—$6^1/$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—4

ԲԺՇԿՆ. ՖԵԼԴՇԵՐ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ

Սրսկումներ, աբրեկէրի լուացումներ, վիրաբուժութիւն, մասսաժ, էլեկտրականութիւն։ Հիմնաւոր բուժումն սուր և խրոնիք. տրիպէրի, սերմնահոսութեան, սեռական թուլութեան և անկարողութեան՝ հմուտ բժիշկ. ցուցմունքով։ Օտարերկրեայ հիւանդներին գրաւոր խորհուրդներ և բէյէպտներ (վճարը 3 ր.)։ Եկւորներին ցոյց եմ տալիս հմուտ մասնագէտ բժիշկների բոլոր հիւանդութիւնների. նաև կանանց և ծննդաբեր. հիւանդ. բժիշկների։ Ծառայողներին և աշակերտ-աշակերտուհիներին բժ. օգնութիւնը մեծ զիջումով։ Իմ կազմած «Գաղտնի հիւանդութիւնների բժշկարանը», գինը 50 կօպ., կարելի է պահանջել ինձանից կամ Թիֆլիսի բոլոր հայ գրախանութներից նալօժով։ Ընդունելութիւնը՝ կանանց 2—3 ժ., տղամարդկանց 3—4 ժ. ամեն օր։ Հասցէս. Тифлисъ, Семеновская ул., № 9, Վօրօնցօվի արձանի մօտ։

(Ե.Հ.Կ.) 892. 50—48

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ
ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ
Ն. Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ
(Գոյութիւն ունի 1895 թ.)

Հեղինակ առեւտրական հաշւապահութեան ձեռնարկի, և զանազան մասնագիտական ձեռնարկների։ Տալիս է երկու սեռի անձանց մասնագիտական առեւտրական գիտութիւն 4-ամսեայ դասընթացքում, ամենօրեայ պարապմունքներով։

Դասընթացքներում անցնում են,—Առեւտրական և արդիւնաբերութեան զանազան ճիւղերի հաշւապահութիւն, նաւթարդիւնաբերութեան և նաւթագործութեան ճիւղի հետ միասին, զանազան մեթօդներով, կատարեալ իւրացումն կրկնակի իտալական սիստեմով և առեւտր. թւաբանութիւն, առեւտր. նամակագրութիւն, մուրհակային և առեւտրական իրաւունքների, քաղաքատնտեսութիւն, վատ ձեռագրի ուղղումն։

Ոչ պարտադիր առարկաներն են՝ 1) Օտար լեզուներ, 2) Ստենօգրաֆիա (սղագրութիւն) և 3) Բեմինգտոնի վրա գրել։

Ուսուցիչները բարձր կրթութիւն ստացած մասնագէտներ են, որոնք գործնականապէս և տեսականապէս պատրաստված են ամեն մի առարկայի համար առանձին։

Վկայագրերը տրվում են մինիստրութեան թոյլտուութեամբ։

Պարապմունքների սկիզբը 1912 թ. յունվարի 15-ից։ Խնդրագիրների ընդունելութիւնը ամեն օր առաւօտեան ժամը 9—11-ը, երեկ. 5—7-ը։ Ծրագիրը և կանօնները տրվում և ուղարկվում են ձրիաբար։ Դասընթացքներին կից հաստատված են քիչ պատրաստված անձանց համար առանձին պատրաստողական և լրացուցիչ դասարաններ ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։

Անձամբ և նամակներով դիմել՝ Тифлисъ, Учредит. Бухгал. Курсовъ Н. В. Абраамяну, Николаевская, 22, Телефонъ 744.

(Ե. Չ.) 1178. 0—7

Главный складъ: Гебертъ фонъ Шварцталь и Ко, Одесса.

(М. 454489) 1113. 5—2

Առեւտրի եւ Արդիւնաբերութեան Մինիստր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող
Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միխայէլեան պր. 24/4. Տէլէֆօն № 976.

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն։
Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ։

Գործնական պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձեւով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նիւթերն առնվում են բէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկ., բանկային և գործարանական). 2) Առեւտրական թւաբանութիւն. 3) Քաղաքատնտեսութիւն. 4) Օրէնսգիտութիւն (առեւտրական իրաւունք, մուրհակի կանօնադրութիւն). 5) Առեւտրական թղթակցութիւն. 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա. 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավատ ձեռքի ուղղումն), բ) ոչ-պարտադիր. 1) Օտար լեզուներ. 2) սղագրութիւն. 3) դակտիլօգրաֆիա (բեմինգտոն և այլ.) և 4) առեւտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և դատ-դատ։ Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է երկրորդ զուգընթաց բաժանմունք, որը մանաւանդ յարմար է օտաքաղաքացիների համար։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—12-ը և երեկ. 4—7-ը։ Ծրագիրը և կանօնները ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։

(Ա. Օ.) 1193. 0—15